Ára: 200 FORINT

75. évf. 18. szám 2020. október 1.
Tisri 13. 5781

ÚJ ÉLET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

Szimchát tóra

A zsidó élet örök körforgásában szilárd pont a szimchát tóra, a Tóra örömünnepe, amikor befejezzük és újrakezdjük felolvasását. Ez arra mutat, hogy nincs megállás: ahogy a Tórát, úgy a zsidóságot sem lehet „abbahagyni”, nem lehet kiszállni belőle, és nincs végállomás. A Tóra az az archimédeszi fix pont, amely körül a zsidó élet zajlik.

Tavaly még így volt. Jövőre így lesz?

Izraelben, ahol a zsidó élet központi centrifugája mozog, a szimchát tóra nem egy külön ünnep. Ez nem más, mint az ünnepi ciklust befejező sömini áceret másik neve. A Tórában nincs említve a Tóra örömünnepe, csak a gáonita korban találkozunk vele először, míg a Zóhár írja, hogy „amikor a Tórát megkoronázzák, szokás lakomát rendezni”. A szokást a midrás Salamon korára vezeti vissza, aki nagy lakomát rendezett, amikor az Örökkévaló megígérte neki, hogy teljesíti a kérését és bölcsességet ad neki. A midrás (Kohelet 1) arra a következtetésre jut, hogy „innen a tanulság, hogy nagy lakomát csapnak és örülnek, amikor a Tórát befejezik”, mivel Salamon bölcsessége a Tóra bölcsessége volt.

Világszerte, ahol minden ünnepünk kétnapos, a szimchát tóra is önálló életet él. A sátoros ünnep nyolcadik napja a sömini áceret, a kilencedik pedig a szimchát tóra. Ekkor tartjuk az ünnepi körmeneteket a tórákkal a kézben; ekkor táncolunk és lakomázunk – és mindezt a Tóra tiszteletére, melynek felolvasását ezen a napon fejezzük be, és azon nyomban újra elkezdjük.

Miért nem tartunk legalább egy nap szünetet? Hová sietünk? Miért kell mindjárt újrakezdenünk? – kérdezte boldog (?) gyerekkoromban Léjjzer Friedman rabbi, a Dobozi utca 7–9.-ben székelő Ádler-sül egyetlen bálbósza, aki a kora negyvenes évek Budapestjén sem átallott – illetve nem félt – strájmlit hordani.

Nem is kellett félnie, hiszen abban a házban lakott, ott volt babakocsit gyártó és javító üzeme, és a strájmli fémdobozban tette meg az utat péntek esténként és szombat reggelenként a második emeleti lakásból – ahol a Léjjzer rabbi édesapja által építtetett házi mikve állt és működött – a földszinti sülbe.

Léjjzer rabbi nem várt feleletet a hipotetikus kérdésre, hanem ő maga válaszolt: Azért, kinderlach, mert mi szünet nélkül zsidók vagyunk, nincs megállás, nem lehet kiszállni, és nincs végállomás. Nem lehet megpihenni vagy megállni, hogy kifújjuk magunkat – tette hozzá –, a zsidóság folytatólagos. Mihelyt úgy tűnik, befejezted, kiderül, hogy nem lehet befejezni; folytatni kell megállás nélkül. Löchájim – mondta reb Léjjzer, és felhajtott egy stampedli császárkörtét, amit még nekünk, gyerekeknek is szabad volt, legalábbis ezen az ünnepen, megkóstolni. Egyébként egyszer egy évben, szimchát tórakor, a kis fiúgyerekek is a Tóra elé járultak, együtt mondták el a bráchát a kiterített tálit alatt, és nagyon boldognak látszottak.

***

Aztán jött – illetve jön ma is – a három „ vőlegény”, akik kidust adtak, illetve adnak, és a hákofesz, vagyis a körmenetek illedelmes tánca. Részeg zsidót nem láttam gyerekkoromban szimchát tórakor: lerészegedni nem volt zsidós dolog. Önfeledten danolásztuk mi, gyerekek, a jiddis nóta visszatérő refrénjét – Oj, oj, oj, siker iz á gój –, anélkül, hogy értenénk a szavak értelmét. Csak annyit tudtunk, hogy a siker nem valódi...

Valódi részeget ezen az ünnepen Izraelben láttam először, de az nem a Dobozi utcából volt.

***

Ez volt a magyar zsidó folklór pesti, nyolcadik kerületi változata. Homályosan tudtuk, hallomásból, hogy vannak másutt is zsidók, vannak „pólisiak” és „szigetiek”, de ez nem látszott zavarni felhőtlen, zsidótörvényes, munkaszolgálatos gyerekkorunkat. Aztán jött Eichmann, és egyből felnőttünk.

Már aki életben maradt.

***

Azóta sok minden megváltozott, de a szimchát tóra megmaradt és egyre fokozódik, mint a helyzet. A továbbiakban egy csokornyi abból a folklórból, amit gyerekkorunkban nem ismertünk.

„Örvendjetek és vigadjatok a Tóra örömünnepén, és adjátok meg a kellő tiszteletet a Tórának, mert az jobb »áru« minden másnál, aranynál és ékszernél drágább. Örvendjünk és vigadjunk a Tórával, mert életünk, erősségünk és fényességünk.” (Az ünnepi imából)

***

Egyszer egy tudatlan, de melegszívű falusi zsidó – valószínűleg lengyel, „magyarán” pólisi – a szimchát tóra ünnepét a városban töltötte, ahol elment az ottani templomba. Amikor a hívek a Tórával táncoltak, ő is csatlakozott hozzájuk, lelkesen énekelt, táncolt, sőt kurjongatott hozzá.

Látta ezt a város rabbija, odament hozzá, és azt mondta neki: uram, én nem ismerem magát, de úgy tűnik, ön nem azok közé tartozik, akik éjt nappallá téve búvárkodnak a Tanban és tanulmányozzák a Tórát. S ha ez így van, akkor minek örül annyira, és miért vigad ilyen lelkesen? Egyáltalán, mi köze van magának a Tórához?

Hogy mi közöm van nekem a Tórához? Hogy én egy egyszerű ám hórec zsidó vagyok? Na és – felelte a falusi zsidó –, mondja meg nekem, rebbe, ha a sógorom esküvőjére vagyok hivatalos, akkor nem örülök és táncolok az esküvőn, csak azért, mert nem én nősülök?

A hasonlat világos: a Tóra minden zsidóé. Még azé is, akinek rajta kívül álló okokból nem volt alkalma tanulmányozni. Az ilyen zsidó „táncol a sógora esküvőjén”, vagyis részese testvérei Tóra-tanulásának és örömének.

***

Ezen a napon is megemlékeznek a halottakról a Mázkir imával.

Különleges imát is elmondanak, melyben esőért szól a fohász. Bölcseink lejegyezték a Szentély főpapjának imáját, melyben többek között arra kérte a Teremtőt, hogy ne hallgassa meg a vándorok imáját, már ami az esőt illeti, mert a világnak nagy szüksége van esőre.

Ma is azért imádkozunk, hogy a nyári, száraz évszakot bő esős időszak kövesse, hogy Izrael ne szenvedjen csapadékhiányban.

A Talmud elbeszéli, hogy Chanina ben Dószát, aki csodatevő hírében állt, egyszer útközben elérte az eső. Ekkor tekintetét az ég felé emelte, s azt mondta: Világ Ura! Az egész világ örül (az esőnek), és Chanina szenved!?

Erre elállt az eső. Amikor hazaért, ismét az égre emelte tekintetét, és újból mondá: Világ Ura! Az egész világ szenved, és Chanina nyugodtan ül otthon!?

Erre újból megeredt az eső.

Mondá erre Joszéf rabbi: Mit ért a főpap imája Chaninával szemben? (Táánit 24)

***

A szaszovi cádik, reb Mose Léb szokta mondani:

Ros hásánákor és jom kippurkor rendezzük lelki ügyeinket, esdeklésünk szellemi életünkre irányul. Sömini áceretkor pedig anyagi dolgainkat próbáljuk rendbe szedni. Erre utal az Írás szava: „a nyolcadik napon ünnepi gyülekezet legyen nektek”. A hangsúly a „nektek” szón van, vagyis most már magatoknak is kérhetitek mindazt, amire a megélhetéshez szükségetek van.

***

A ropsitzi cádik, reb Náftáli hívei szimchát tórakor a rebbe udvarában táncoltak, aki az ablakból figyelte őket. Egyszer csak intett a kezével, hogy hagyják abba, majd gondolataiba merült.

Egy ideig vártak, végül a rebbe megszólalt:

– És ha egy katona elesik a háborúban, akkor a többieknek el kell menekülniük a frontról? Egyáltalán nem. A háború folytatódik. Táncoljatok tovább!

A chászidok folytatták a táncot. Csak az ünnep után derült ki, hogy abban a percben, amikor leállította a táncot, halt meg a ropsitzi rebbe egyik kedvelt tanítványa, az oljanovi rebbe.

***

Egy reb Áser nevezetű chászid mesélte, hogy egy ízben Premislánba utazott, hogy a Félelmetes Napokat reb Meirl – az ottani rabbi és rebbe – társaságában töltse, de ott maradt még szukkotra is.

Ugyancsak ezekben a napokban betegedett meg reb Meir lánya, akinek az állapota napról napra súlyosbodott. Szimchát tóra napján már haldokolni látszott a szegény lány.

Apja, a cádik, panaszos hangon felkiáltott:

Világ Ura! Meghagytad, hogy ros hásánákor sófárt fújjunk, tehát Meirke fújta a sófárt. Megparancsoltad, hogy jom kippurkor sanyargassuk magunkat – Meirke ezt is betartotta. Előírtad a Tórában, hogy szukkotkor sátorban üljünk – Meirke sátorban ült. Aztán azt is előírtad, hogy szimchát tórakor örvendeni kell – Meirke tehát örvendezik. Most pedig megbetegítetted Meirke lányát, és Meirke ezt is örömmel fogadja, mert a Talmud szerint „egy zsidó embernek ugyanúgy köszönetet kell mondani a rosszért, ami rázúdul, mint a jóért, amit kap”. Ezt úgy kell értelmezni, hogy a rosszat is örömmel kell fogadni. Jól van. Meirke ezt is örömmel fogadja... De drága jó Istenem, a halacha szerint „nem szabad halmozni az örömöket”!

Amint ezt kimondta, a beteg lánynak lement a láza, és rövidesen meggyógyult.

Naftali Kraus

Orbán Viktor miniszterelnök újévi üdvözlete

A miniszterelnök Heisler Andrásnak címezve küldte el üdvözletét a magyarországi zsidóságnak.

Az új év kezdete mindig a reményt jelképezi, és ebben a mostani, a föld minden lakója számára embert próbáló időszakban pedig mindennél nagyobb szükség van arra, hogy vallási és kulturális hagyományaink erős gyökérzetébe kapaszkodva, fölfelé emelt tekintettel nézzünk a következő esztendő elébe – írja levelében.

Majd Ros Hásáná alkalmából örömben bővelkedő, édes új évet kíván zsidó honfitársainak.

Karácsony Gergely: Budapest elválaszthatatlan a zsidó kultúrától

Budapest főpolgármestere, Karácsony Gergely saját Facebook-oldalán köszöntötte a zsidó közösségeket az 5781-es új esztendő kapcsán.

Nehéz év áll Budapest, Magyarország, sőt az egész világ mögött, de talán az új év, előbb vagy sajnos utóbb, elhozza a megnyugvást is.

A mindenkit fenyegető világjárvány – ha nemcsak orvosi, de társadalmi szempontból is helyesen kezeljük – az együtt megélt trauma által akár egymás iránt nyitottabb közösséggé is kovácsolhatja a világot, vallásra, nemzetiségre, bőrszínre való tekintet nélkül. Mindannyiunk közös érdeke, hogy amikor baj van, segítő kezet nyújtsunk egymásnak, és azt a kezet ne egymásra emeljük. Budapest sokszínű világváros, amelyet számos vallási és kulturális közösség tekinthet otthonának. Fővárosunk fejlődése, kultúrája, hagyományai elválaszthatatlanok a zsidó kultúrától, a zsidó vallású, a zsidó kultúrájú magyar emberek munkájától és tehetségétől. Budapest az övék is, mert Budapest mindenkié.

Ros hásáná a világ születésének ünnepe, amely emlékeztet minket arra a különleges kapcsolatra, amely Isten és gyermekei között van. Egy jobb világban való hitünkre talán nagyobb szükségünk van, mint az elmúlt évtizedekben bármikor. Amikor hirtelen mindannyian bajba kerülünk, fontos, hogy ne feledkezzünk meg azokról az embertársainkról, akiknek életében a baj nem új jelenség. Álljunk ott most is a nélkülözők, a kitaszítottak, a magánytól szenvedők mellett!

És miközben egy kimerítő és lélekölő küzdelem során mindent megteszünk mások és önmagunk védelme érdekében, nem veszíthetjük el azt a bizonyosságunkat, hogy a világ, amelyben élünk, jobb hely lehet, és jobb hely is lesz. Mert ahogy az Írás mondja: ideje van a sírásnak és ideje a nevetésnek.

Azt kívánom a zsidó új év alkalmából, hogy legyen több a nevetés, mint a sírás. Legyen több a tanulás, mint a felejtés, és mindig jusson elegendő szeretet. Legyetek beírva az élet könyvébe!

Sáná tová! – írta az 5781-et köszöntő bejegyzésében a főpolgármester.

9 770133 350099 20018

Tíz éve halt meg Szilágyi György

Nem a munkásságáról, Róla emlékezünk meg, egykori kollégánkról, az Új Élet főszerkesztőjéről. Kevesen tudnak erről, mivel letiltotta nevét az impreszszumból, amelyben mindvégig Kecskeméti György neve szerepelt.

Igen szigorú főnök volt. A legkisebb lazaságot is szóvá tette. Humoristához képest elég komolyan. A Síp utcában az ÁEH (Állami Egyházügyi Hivatal) irányította az életet, ő pedig akkor (még) elkötelezett híve volt a rendszernek. Ez idő tájt sokat nevettünk, mialatt vártunk tükörre, kefelevonatra, imprimatúrára stb. Cirkuszigazgatói, varietés múltjáról sztorizgatott, leleplezve bűvészeket, illuzionistákat és más szemfényvesztőket.

Legnagyobb sikerét alighanem Hanyas vagy? című írásával aratta.

Időtálló mű!

Doberdó

Hanyas vagy?

Hanyas vagy? ’28-as?
Mi félszavakból megértjük egymást.
Ugyanazt a nótát fújjuk, nem igaz?
Emlékszel?
Nekünk mindig az első világháborúról meséltek gyerekkorunkban.
És első világháborús dalokat énekeltek a fülünkbe?
Anyánk vasalt vagy a varrógépet taposta, mi lekuporodtunk a sparherd mellé, és hallgattuk, ahogy énekel.
Ott, ahol a Dnyeszter vize zúg...
Estére indul az ezred...
Ágyúcsőre tábortűz világít...
Dalol a nyomor! – mondta nagypapa, aztán ő is rázendített:
Ne sírjatok, budapesti lányok, visszajövünk még
hozzátok, valaha, valaha, vagy soha!
Emlékszel, mit kiabált a nagypapa álmában?
„Hauptangriff von rechts! Battrie vier sisz ab!”
Meg azt, hogy: „geveeeehr aus!”
Nagymama meg mindig azt énekelte:
Megállj, megállj, te kutya Szerbia!
Hanyas vagy? ’28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.
Azt mondod: kis antant, azt mondom: nagy antant!
Azt mondod: srapnell, azt mondom: maschingewehr!
Nekünk a béke tizennyolcadik esztendejében folyton az elvesztett háborúról meséltek!
Mi nyolcéves korunkban már kívülről fújtuk a tábornokok nevét! Hötzendorfi Konrád, Ermolli, Pilsudsky, Ludendorff, Cadorna!
Különösen ezt a Hötzendorfi Konrádot kedveltük. Jól lehetett ropogtatni: Hötz-en-dorfi Kon-rád!
Aztán megtanultuk a csatatérek nevét: Ravaruszka, Doberdo, Verdun, Limanova, Przemysl, Gorlice!
Nagyon tanulékony gyerekek voltunk. Minden érdekelt bennünket.
Milyen pipája van a bácsinak?
Fric Watson, fiacskám!
Milyen pisztolya van a bácsinak?
Smith Wesson, fiacskám!
Fric Watson, Smith Wesson! Mi félszavakból megértjük egymást.
Emlékszel, nagymama mindig a császárt emlegette!
Ferenc Jóska alatt más világ volt, jobb világ volt!
És Károly királyt, Zitát, meg azt a zabálnivaló kis trónörököst, az aranyfürtű Ottót, aki loknikban hordta a haját!
A kis Ottó, Ottóka. Mennyit húzták a fülünkbe!
Meg is tanultuk a nevét.
Könnyen tanultunk, hiszen csak nyolcévesek voltunk.
Emlékszel, nagypapa mindig a forradalmat emlegette.
De Károlyi nevén túl nem merészkedett senki!
A kommünről mindenki hallgatott.
Kun Béla nevét nem merték kiejteni előttünk.
Vilmos császárét igen, Szamuelyét soha!
A magyar huszárokról igen, a Lenin-fiúkról soha!
A nemnemsoháról igen, a mindenamiénkről soha!
Komédiáztak előttünk, öregem, komédiáztak!
„Tanulj meg, fiacskám, komédiázni,
mert minden-minden csak komédia...”
Hanyas vagy? ’28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.
Viribus unitis! Kisezüst, nagyezüst! Signum Laudis, arany vitézségi érem!
Hallgatni arany!
Ebben az országban mindenki félt.
Féltek a tegnaptól, a mától, féltek a jövőtől.
Minket is félelemre neveltek.
Ne szólj szám, nem fáj fejem.
Mindig volt szegény, mindig volt gazdag.
Imádkozzál és dolgozzál. Ez a világ rendje.
Jártál leventére? Én is.
Jobbra át, balra át, hátra arc! Díszlépés!
Úristen!
Bennünket gyerekkorunktól kezdve egzecíroztak!
Mi az egész ifjúságunkat végigmeneteltük.
Minket elvitt a rendőr, ha hiányoztunk a leventéről.
Minket megvertek az őrszobán, és többé nem hiányoztunk a leventéről.
Nekünk a tornaóráink menetgyakorlatok voltak.
Mi a negyedik elemiben fegyverforgatást tanultunk.
Mi mindennap elmondtuk fennhangon a Hiszekegyet.
Mi a németórán németül mondtuk a Hiszekegyet.
Ich glaube an einen Gott, ich glaube an ein Vaterland...
Emlékszel?
Nekünk kötelező volt templomba járni.
És tilos volt nyilvánosházakat látogatni.
Mi Bocskai-kabátot hordtunk, és fehér toll volt a sapkánkba szúrva.
Minket az új háborúra neveltek.
A bolsevizmus elleni harcra neveltek.
A vörös veszedelem ellen neveltek.
Hanyas vagy? ’28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.
Azt mondod: Somogyi-Bacsó, azt mondom: Sacco Vanzetti.
Azt mondod: Matuska, azt mondom: Biatorbágy!
Azt mondod: Francia-Kiss, azt mondom: Héjas!
Azt mondod: Ostenburg, azt mondom: Prónay!
Úristen! Mi mindent tanultunk meg!
Mi mindent láttunk!
Láttuk a frontharcosokat tölgyfaleveles sisakban menetelni a Legfelsőbb Hadúr színe elé.
Kadétokat, ludovikás tiszteket, utcán felpofozott bakákat, csendőröket, apácákat!
Láttuk a kubikosbörzét a Teleki téren és a cselédkorzót a Keleti előtt!
Láttuk az első világháború rokkantjait.
A Bruszilov-offenzíva élve maradt halottjait.
Hallottuk a gégék helyén csillogó fémcsövek sípolását.
Mi lóhúst ettünk és szamárzsírt kentünk a kenyérre.
Mi részesei voltunk a Nyomorenyhítő akciónak.
Bennünket felöltöztetett a Főméltóságú Asszony.
Nekünk használt ruhákat adott a háziúr felesége.
Mi kezet csókoltunk a háziúr feleségének.
Mi karácsonyi csomagot kaptunk jószívű asztaltársaságoktól.
És láttuk Budapest felett a Gráf Zeppelint, meg azt a kétfedelű repülőgépet, amely éjszakánként a Schmoll-pasztát hirdette a szárnyain.
Láttunk munkanélkülieket, havat lapátoló ügyvédeket, és taxisofőrré átképzett orvosokat.
Hallottuk a kintornások szívet tépő zenéjét.
Hallottuk a rádióban beszélni Hitlert és Mussolinit.
Mi tudtuk, mit ebédelt Hitler a bécsi bevonulás után.
Azt mondod: Hitler!
Azt mondom: Horst Wessel!
Azt mondod: Mussolini!
Azt mondom: Marcia su Roma!
Minket leszedtek a rendőrök a villamos ütközőjéről.
Mi csikket szedtünk, szenet loptunk a vagonokból, és kiszaggattuk a kerítések léceit tüzelőnek.
Mi úgy nőttünk fel, hogy nem ismertük a villanyt.
Mi úgy nőttünk fel, mint a gaz.
Nekünk petróleumlámpa nyomorította szemünket.
Mi sohasem voltunk jó tanulók.
Minket eltanácsoltak a középiskolából.
Mi korán kezdtünk dolgozni és dohányozni.
Mi örökké éhesek voltunk, és ahhoz húztunk, aki enni ad.
Mi ma is gyorsan eszünk, ma is zabálunk, mintha attól félnénk, hogy valaki elveszi előlünk a tányért.
Mi cipőt pucoltunk, triciklit hajtottunk, csomagot cipeltünk.
És együtt bőgtünk anyánkkal, amikor a végrehajtó lefoglalta maradék bútorainkat.
Mi láttunk kilakoltatást, utcára kirakott vaságyakat és szalmazsákokat.
És szalutáltunk a Hősök emlékműve előtt, ha arra mentünk villamossal.
Láttuk az áldást osztó Pacelli bíborost, a későbbi pápát, az Eucharisztikus kongresszuson.
És láttuk a levest osztó Róbert bácsit.
Mi kokárdát viseltünk, sastollat viseltünk, sárga csillagot viseltünk.
Hanyas vagy? ’28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.
Azt mondod: Luftgefahr!
Azt mondom: Fligeralarm!
Nekünk légósisakot nyomtak a fejünkre.
Mi égő házakat oltottunk, és kiástuk a fel nem robbant bombákat.
Azt mondod: Danzig.
Azt mondom: Korridor!
Azt mondod: Leningrád!
Azt mondom: blokád!
Mi megtanultuk az iskolában, hogy „húzzunk egy merőleges vonalat...”
Mannerheim-vonal, Siegfried-vonal, Maginot-vonal.
Nekünk a háború volt az ifjúságunk.
Azt mondod: Tobruk.
Azt mondom: Bizerta.
Azt mondod: Bengazi.
Azt mondom: El-Alamein.
Mi a hétköznapi fasizmus idején voltunk szerelmesek.
Mi nyilvánosházakba jártunk, és személyesen ismertük a prostituáltakat.
És ma találkozunk velük az utcán, akikből már öregasszonyok lettek, a szemükbe nézünk, és nem tudunk mit kezdeni magunkkal.
Mi megtanultuk a fasiszta indulókat.
„Napkeleti vizeken hömpölyög az ár, nézd a kéklő Fuzsimát, mennyi napsugár...”
Hanyas vagy? ’28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.
Azt mondod: Berlin!
Azt mondom: Reichstag!
Azt mondod: Giovinezza!
Azt mondom: Faccetta nera!
És újra megtanultuk a tábornokok nevét.
Azt mondod: Africa corps!
Azt mondom: Rommel!
Azt mondod: Guderian!
Azt mondom: Rundstedt!
Mi megnéztük a mozikban a fasiszta filmeket.
Lützow-sasok, Stukák, GPU, Jud Süss, Alcazar!
Mi ismerjük a repülőgéptípusokat.
Mi láttuk a bevetésre induló Messerschmidteket, Focke Wulfokat és Stukákat!
És láttuk a bevetésre érkező Musztángokat, Spitefireket, Moszkitókat és Liberatorokat!
Láttuk a Raták szárnyán a vörös csillagokat, amint a vérző Buda fölé repültek.
Azt mondod: Wildebruck.
Azt mondom: Buda.
Azt mondod: Brest.
Azt mondom: Pearl Harbour.
Azt mondod: Cherbourg.
Azt mondom: Tagan Rog.
Azt mondod: I. G. Farben.
Azt mondom: Ciklon B.
Mi félszavakból megértjük egymást!
Apád mi volt? Kommunista?
Apád mi volt? Szocialista?
Apád mi volt? Ébredő magyar?
Itt a legtöbb családnak volt egy ügyeletes szégyenfoltja, akinek a nevét nem volt szabad kiejteni, akit letagadtak, agyonhallgattak.
Ez egy kis ország.
Itt valakit mindig el kellett bujtatni.
Hogy ne találják meg a fehérek, hogy ne találják meg a vörösök.
Itt a legtöbb családban volt hívő és hitetlen.
Baloldali és jobboldali.
Katolikus és zsidó.
Ez egy kis ország.
Itt mindenki érdekelve volt valamilyen politikai mozgalomban.
Pro és kontra.
Itt egyszer az életben mindenkinek kihúzták a politikai nyerőszámát.
Itt egyszer az életben mindenki leszámolhatott az ellenségével.
Itt a leszámolóval is leszámoltak.
Ez egy kis ország.
Olyan, mint egy nagy család.
Ebben a városban több feljelentés futott be a Gestapóhoz, mint a többi európai nagyvárosban együttvéve!

Miközben a kávéházakban azt énekelték, hogy „szeressük egymást, gyerekek...”

Hanyas vagy? ’28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.

Nekünk cigarettát dobáltak az németek a vagonokból.

Nekünk cigarettát dobáltak az oroszok a vagonokból.

Mi megtanultuk az Erikát.

Mi megtanultuk a Katyusát.

Mi üzeneteket vittünk és röpcédulákat szórtunk.

Mi nem tudtuk, hogy mit csinálunk.

Mi mindig tudtuk, hogy mit csinálunk.

Ránk dőlt a pince, felrobbant fejünk felett a ház, az osztálytársunkat széttépte az akna.

Nekünk ellopták az ifjúságunkat!

Mi, hölgyeim és uraim, kedves elvtársak, csoda, hogy még az eszünknél vagyunk!

Mi még az utcai vizeldék falán is azt olvastuk, hogy: nem-nem-soha!

Velünk szállóigéket magoltattak be!

Belénk égették, hogy: Justice for Hungary!

Turulmadár, Hadak útja, Csaba királyfi, Édes Erdély, Ott, ahol zúg az a négy folyó, Szép vagy, gyönyörű vagy, Magyarország...

Velünk megtanították Rothermere lord nevét, Zadoravetz nevét és Papp-Váry Elemérné nevét.

Itt a hentesüzletek kirakatában kolbászból rakták ki Csonka Magyarország térképét, és disznózsírból mintázták meg Horthy Miklós mellszobrát!

Itt a vasútállomások virágágyaiban betű alakúra nyírták a füvet, és a betűk azt hirdették, hogy: „Csonka Magyarország nem ország, egész Magyarország mennyország!”

Mi a Sztrecsnyói piros virágokon nevelődtünk.

Mi leventének, ágyútöltelékének, deportáltnak jók voltunk.

Éhen halni, megfagyni jók voltunk.

Minket lőttek le, amikor vízért mentünk.

Belénk vágott az aknaszilánk, amikor visszamerészkedtünk a lakásba, hogy lehozzuk anyánk ottfelejtett kendőjét.

Minket öleltek magukhoz a férfi nélkül maradt, kiéhezett hadiözvegyek.

A mi szeretőink fáradt ölű asszonyok voltak.

Pedig csak tizenhat évesek voltunk.

Egykorúak, de nem egyszívűek.

Egykorúak, de nem egyakaratúak.

Tiszták és mocskosak.

Igazak és becstelenek.

Nincs még egy nemzedék, amelynek tagjai ilyen messzire kerültek egymástól.

Felszeletelt bennünket a történelem, mint cukrász a tortát.

De az igazak nem vesztették szem elől egymást.

Mint ahogy a gazemberek is egymásra találtak.

Valamennyien ’28-asok.

Kivégzők és kivégzettek.

Bűnösök és ártatlanok.

Sokan indultunk, kevesen maradtunk.

Az arcunkra volt írva a holnap.

A háború nyelvén beszéltünk, de megértettük egymást.

Hanyas vagy? ’28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.

Azt mondod: Eisenhower – azt mondom: Zsukov.

Azt mondod: Patton – azt mondom: Malinovszkij, Bradley, Timosenko, Vorosilov, Montgomery.

Azt mondod: Monte Cassino – azt mondom: Sztálingrád.

Azt mondod: Enola Gay – azt mondom: Hirosima.

Azt mondod: Coventry – azt mondom: Nagaszaki.

Mi félszavakból megértjük egymást.

Mi átéltük Budapest ostromát.

Nem azt az ostromot, amit a híradóban mutatnak egyszer egy évben.

Azt a néhány diszkrét filmkockát, az égő Kossuth Lajos utcában imbolygó lóval.

Hanem sok ezer ágyú és löveg pergőtüzét!

Nem azt a légitámadást, amit a híradóban mutatnak egyszer egy évben.

Azzal a telibe talált, szárnyaszegetten lehulló árva repülőgéppel.

Hölgyeim és uraim, kedves elvtársak! Budapestet 1944 nyarától kezdve, hónapokon át több ezer repülőgép támadta.

Tönkrebombáztak bennünket, ha még nem méltóztattak elfelejteni, ugyanúgy tönkrebombáztak, mint Ludwigshafent, Essent vagy Düsseldorfot!

A Városliget fáin úgy lógtak a széttépett emberi testrészek, mint karácsonyfán a szaloncukor!

Mi nemcsak azt a maroknyi nyilas pártszolgálatost láttuk, akik lassan már visszaköszönnek nekünk a diszkrét filmhíradó kockáiról. Azt a nyolc-tíz Beszkárt-kalauzt, akik Kun páter vigyázó tekintete előtt éppen kiszaladnak egy földszintes ház kapuján.

Mi láttuk a Dunát, ahogy élettelen, legyilkolt emberek százait vitte a víz...

Bennünket nem hívtak be katonának.

Mi akkor még csak tizenhat évesek voltunk.

De a mi korosztályunkból kerültek ki a Szent László hadosztály páncélfausztos sihederei, a nyilaskeresztes süvölvények és az SS magyar ajkú alakulatainak véres kezű kamaszai.

És közülünk kerültek ki az üzenetvivők, hírvivők, röpcédulázók és a hullaszállítók is!

Mert ez a korosztály, mint a klinikai ló, magán viselte korának minden tünetét.

Hanyas vagy? ’28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.

„Sose hátra, csak előre, ez legyen a jelszavunk, minden ellent összetörve, igazságért harcolunk...”

Mi érkeztünk a fényes szelek hátán!

Megforgattuk a világot. És a világ forgott velünk!

Éheztünk, fáztunk és új indulókat tanultunk.

„Megtanultuk mi már ezt a harcot...”

Hófúvásban utaztunk a vagonok tetején zabálnivalóért.

Minket sodort le a vonat tetejéről az alagút, a mi fejünket vágta le a villanyvezeték kifeszített huzalja!

A mi kezünk fagyott oda a vastraverzekhez.

De kinyílt előttünk a világ!

Mi láttuk és hallottuk beszélni Thorezt, Togliattit, Duclost, Dolores Ibarrurit, Tim Buckot, Harry Pollitot, Kalinyint és Vorosilovot!

Mi láttuk és hallottuk Dimitrovot, Titót, Wilhelm Piecket, Károlyi Mihályt és Rajk Lászlót!

Mi találkoztunk a Komintern egész gárdájával!

Mi láttuk és hallottuk beszélni Csu-Te marsallt, azt a Csu-Te marsallt, aki harminc évvel később részvéttáviratot küldött Franco halálakor a spanyol kormánynak!

Azt az Enver Hodzsát, akinek utasítására tíz évvel később a szovjet hadihajóknak el kellett hagyniuk Durazzo kikötőjét!

Azt a Csou En-lajt, aki harminc évvel később elsők között ismerte el Pinochet fasiszta diktatúráját!

Mi állami szolgálatba álltunk, külügyi szolgálatba álltunk, belügyi szolgálatba álltunk.

Mi úgy ismerjük ezt a várost, mint a tenyerünket.

Mi ismerjük egymást. Mi mindenkit ismerünk.

Mi tudunk konspirálni, hallgatni, nem fecsegni, titkot őrizni.

Mi vakon hittünk és látva csalódtunk.

Összetörtünk és kiegyenesedtünk.

Mi magasra tartottuk a zászlót, amit később kivertek a kezünkből.

A mi korosztályunkból kerültek ki a nagy koponyák és a húgyagyúak.

Minket elfogtak és megvertek.

És mi elfogtuk azokat, akik elfogtak bennünket.

Mi mindennap azzal ébredünk, hogy máma meghalunk.

Nekünk negyven és ötven között már őszül a hajunk.

Nekünk negyven és ötven között már fehér a hajunk.

Mi bírjuk az italt, vihart, éhséget és fagyot.

Ránk lehet számítani.

Ránk kell számítani. Ránk nem lehet nem számítani!

Velünk akkor is számolni kell, ha nem számolnak velünk.

Nekünk megölték a legjobb barátainkat.

Minket megöltek a legjobb barátaink.

Mi voltunk a barikád két oldalán.

A baloldalán és jobboldalán.

Mi látogattuk a börtönöket.

Bennünket látogattak a börtönökben.

Mi cinikusak vagyunk.

Mi a szívinfarktust szívtrombitának nevezzük.

De a szívünk, ahogy Dzserzsinszkij mondta, forró, és az agyunk hideg.

Bennünket már nem érhet semmi meglepetés.

Minket lelőttek, nekünk kivágták a szívünket, és beletették a pártkönyvünket!

Ránk sortüzet adtak.

Bennünk nem ért véget a háború.

Bennünk soha nem ér véget a háború.

Mi békében élünk, gyermekeink homlokát simogatjuk, sétálgatunk a vasárnapi csendben, iszogatunk, diskurálunk, de agyunkban repülőgépmotorok dübörögnek, sortüzek dörögnek és harckocsik lánctalpai csikorognak.

Mi felkapjuk a fejünket minden fékcsikorgásra.

Nekünk felgyorsul a szívverésünk, ha meghalljuk a mentőautó szirénáját.

És énekelünk, folyton csak énekelünk:

„Megtanultuk mi már ezt a harcot...”

Hanyas vagy? ’28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.

Mi ott voltunk minden április 4-én, és láttuk a karhatalmi századok szuronyerdejét!

A hajnal óta szoborrá merevedett katonák néma cohorsait!

És láttuk Sztálint a mauzóleumban bebalzsamozva.

És győztünk ezer harcban, és vesztettünk.

És újra talpra álltunk.

Mellőlünk sokan kidőltek.

Akik meghaltak. Akikkel tele vannak az ideggyógyintézetek, akik megőrültek, alkoholisták vagy bűnözők lettek.

Akik nem bírták tovább cipelni a nehéz csomagot.

Teremtő Isten, mi minden van abban a csomagban!

Ekkora csomaggal nem lehet sehová elutazni.

Pedig mi mindenhová kapunk útlevelet.

Minket bárhová simán kiengednek.

Rólunk tudják, hogy a világ végéről is visszajövünk.

Mi nem tudunk és nem akarunk máshol élni, csak itt!

Nekünk itt még feladataink vannak.

Mi látogatjuk az elfekvőket.

Temetjük apáinkat.

A ’88-asokat, ’89-eseket, ’900-asokat.

Orrunkban hordjuk a széthulló emberi test iszonyatos kigőzölgését.

Smith Wesson pisztoly

Pacelli bíboros, a későbbi XII. Pius pápa

A vér és szenny szagát.

Látogatjuk a ’19-eseket, a spanyolosokat, akik sárgára aszalódott testtel hörögnek vizelettől szétmart matracukon.

Fénytelen szemükben lovasrohamok, torkolattüzek villognak.

Látogatjuk őket, akik ’15-ben Monte Solarónál, ’17-ben Caricinnél, ’19-ben a Tisza partján, ’36-ban Madrid határán hasaltak a géppuska mellett.

A kommün katonáit. Cserni, Szamuely katonáit, egykori Lenin-fiúkat, a Batthyány-palota bőrkabátosait, akiket agyonvertek a bukás után, vasra vertek a bukás után, akik börtönökben rohadtak a bukás után.

Akiket kiküldtek, hazaküldtek, visszaküldtek.

Akik lebuktak, kiszabadultak és újra lebuktak.

Akik megjárták Európa börtöneit, a lágerek poklait.

Akiknek nem volt soha egy nyugodt pillanatuk, akiket örökké kerestek, akik egymásban sem bíztak.

Akik most levegő után kapkodva belénk kapaszkodnak, s miközben görcsösen szorítják kezünket, asztmás szívvel, zihálóó tüdővel, elhaló hangon énekelgetik:

„Megtanultuk mi már ezt a harcot...”

Nézzük őket, összetört testüket, hallgatjuk sípoló tüdejüket, és nem merjük elsírni magunkat, pedig üvölteni szeretnénk kínunkban.

Melléjük ülünk, mosolyogva föléjük hajolunk, és velük együtt énekeljük:

„Megtanultuk mi már ezt a harcot...”

Hanyas vagy? ’28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.

Nekünk a hallgatásunk is beszédes.

Nem mindegy, kivel hallgat az ember.

Mi egymás társaságában szeretünk hallgatni.

Mi tele vagyunk kitüntetésekkel.

Mi ezeket a kitüntetéseket megérdemeltük.

Csak az a furcsa, hogy túlságosan fiatalok vagyunk a kitüntetéseinkhez.

Hiszen még ötvenévesek sem vagyunk.

Ennyi kitüntetést 70 éves korára szokott összegyűjteni az ember.

De mi sohasem leszünk 70 évesek.

Ezek a kitüntetések leendő özvegyeink kitüntetései.

Ők majd berakják egy dobozba, mert külön-külön sok helyet foglalnának.

És egyszer egy évben elővesszik majd a dobozból, letörölgetik róla a port, szépen kifényesítik, és újra visszateszik a dobozba.

Amíg be nem kopogtat hozzájuk egy úttörő, aki a Mókus őrs nevében átveszi szocialista megőrzésre X. elvtárs kitüntetéseit.

És a kitüntetések átmennek a Mókus őrs tulajdonába.

Üveg alatt őrzik majd, egyszer egy évben ők is letörölgetik, kifényesítik szépen, és az őrsvezető beszél majd nekik X. elvtársról, méltatja érdemeit, elmondja, milyen nagyszerű ember volt, aki ezeket a kitüntetéseket valaha viselte.

A forradalmi mozgalom nagyszerű katonája! És a zászlót, amit ő kiejtett a kezéből, most mi emeljük magasra, és visszük tovább...

De még élünk. Még élünk. Pedig már leéltük az életünket.

Mi többet éltünk, mint három nemzedék együttvéve.

Sokat láttunk, sokat hallottunk, sokat tudunk.

Mégse tudunk semmit.

De még itt vagyunk. Sokfelé. Lent és fent. Mindenütt.

Az őrtornyokban. És az intenzív osztályokon.

Mi, ’28-asok.

De már tarkónkon érezzük az utánunk nyomuló nemzedék forró leheletét.

Már a nyomunkban vannak.

A fiaink. Drága fiaink.

Ők fognak egyszer eltemetni minket, utolsó perceinkben ők ülnek majd az ágyunk szélén, és velünk éneklik, hogy:

„Megtanultuk mi már ezt a harcot...”

Velünk énekelik?!

A Mazsihisz vallási és világi vezetőinek közös nyilatkozata

Az alábbiakban a Mazsihisz nevében **Frölich Róbert** főrabbi, **Goldmann Tamás** alelnök, **Heisler András** elnök, **Horváth József** alelnök, **Markovics Zsolt** főrabbi és **Schönberger András** főrabbi közös nyilatkozatát olvashatják.

Sálom, béke I'ten egyik neve. Hisszük, ha a béke isteni hangja felhangzik, akkor a gyűlölködés és az erőszak hangja végleg elhalkul.

Ez az alapelv vezette a mai napon a Mazsihisz elnöke által összehívott tanácskozást, melyen a Mazsihisz taghitközségeiben szolgálatot teljesítő rabbik és világi vezetők vettek részt. Megállapodtak abban, hogy a jövőben is céltudatosan és higgadtan folytatják a ma megkezdett párbeszédet.

A magyarországi neológ rabbik és a világi vezetés közösen és határozottan kijelentik, hogy soha többet nem szeretnének a zsidó közösség életét fertőző, útszéli hangú, uszító, embereket fenyegető blogokat, oldalakat látni.

Ezért közösen, teljes egyetértésben kérik ezek azonnali leállítását.

Fejezzék be tevékenységüket működtetői, tekintet nélkül arra, hogy kit és hol támadtak, kivel szimpatizáltak a múltban és a jelenben, és térjenek vissza a civilizált érintkezés szabályaihoz.

Mi magunk is ekképpen cselekszünk, mert amely közösségben polgárjogot nyer az agresszív kommunikáció, ott holnap már senki sem lesz biztonságban.

Rabbik és világiak közösen vallják, a párbeszéd képessége a teremtett ember egyik csodája.

A mai tanácskozás megmutatta, a jövőért felelős világi és vallási vezetés a párbeszéd és a béke hangján kívánja együtt szolgálni a zsidó közösséget, építeni a modern vallásos zsidóságnak, a magyar neológiának 150 esztendős csodás palotáját.

Lösónó tauvó tikoszévú! Legyünk mindannyian, egyénként és közösségként is beírva a boldog élet könyvébe!

A tanácskozás nevében:

Frölich Róbert főrabbi
Goldmann Tamás alelnök
Heisler András elnök
Horváth József alelnök
Markovics Zsolt főrabbi
Schönberger András főrabbi

90 éves a temetők megmentője

Ha az ember jó erőben és egészségben megéri a kilencvenedik születésnapját, az mindenki számára nagy öröm. Ha egy holokauszttúlélő ünnepli ezt a szép kort, az különlegesen jeles alkalom.

Jiszróel Abelesz 1930-ban született Kapuváron, az ország észak-nyugati csücskében. Vallásos családban nevelkedett, és éppen jesivabeli tanulmányait végezte, amikor a nácik 1944-ben elfoglalták az országot, és megsemmisítették a vidék zsidóságát. A 14 éves Jiszróelt szüleivel és több testvérével együtt deportálták Auschwitz-Birkenauba. Csodák sorozatának köszönhetően a kiskamasz Jiszróel és két testvére túlélték a haláltábort, és sikerült hazatérniük a családi otthonba Kapuvárra.

Jiszróel rövid idő elteltével Londonba távozott, ahová egy csoport hozzá hasonló magyar túlélő fiúval érkezett Rav Solomon Schonfeld jóvoltából, aki egy új élet reményét kínálta számukra az általa vezetett kelet-londoni jesivában.

A fiatal Jiszróelt azonban nem vonzotta a talmudisták élete; a családi hagyományt folytatva üzleti vállalkozásokba kezdett, hogy mielőbb saját lábára állhasson. Néhány küzdelmes év után sikerült anyagi biztonságot teremtenie, és 1959-ben feleségül vette a budapesti születésű, szintén mélyen vallásos Friedman Juditot. Négy gyermekükkel London Golders Green negyedében telepedtek le, ahol mindketten sikeres vállalkozást folytattak, és aktív tagjai voltak a zsidó közösségnek.

Jiszróel, akit gyermekkorában szenvedélyes hazaszeretetre neveltek, soha nem felejtette el a magyar nép iránti szoros kötődését. Nem tekintett haraggal vissza a múltra a sok szörnyűség ellenére sem, amit ő és szerettei elszenvedtek. Nem keresett bűnbakot, nem gyűlölködött. Épp ellenkezőleg, a kommunizmus megszűntével visszatért szülőföldjére, és nagy léptékű jótékony vállalkozásba fogott: az elhanyagolt magyar zsidó temetők rendbetételének szentelte idejét és pénzét. Baráti kapcsolatokat épített a helyi önkormányzatok vezetésével, és számos nyugat-magyarországi településen hozták helyre a sírkerteket Jiszróel segítségével. Ezeket a kapcsolatokat mindmáig ápolja, és unokaöccsével, **Sáje Grosszal** közösen rendszeres látogatásokat tesz a vidéki Magyarországon, ahol még bőven akad tennivaló a temetők környékén.

Szerettei körében

Szeretett szülővárosának különleges gesztussal adózott Jiszróel, amikor egy dél-londoni kis utcát Kapuvár Close-nak nevezett el, s az utca ezen a néven került hivatalos bejegyzésre.

Kilencvenedik születésnapját számos családtag és jó barát társaságában ünnepelte. A magyar zsidó közösség is sok szeretettel köszönti ezúton Abelesz urat, akire fáradhatatlan tevékenységéért, életerejéért mindannyian csodálattal és hálával tekintünk.

Erdős Ági

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Németország

A felújított frankfurti Zsidó Múzeumban október 21-én nyitják meg az Anna Frank Központot, amely az intézmény meghatározó része lesz a jövőben. A Frank család a nácik hatalomra jutása után, 1933-ban hagyta el a várost és költözött a biztonságosnak vélt Amszterdamba. Tragikus sorsukat azonban így sem tudták elkerülni. A „végső megoldást" csak Anna édesapja, Ottó Frank élte túl. A kiállításon ezüstöket, porcelánokat és különböző használati tárgyakat mutatnak be, amelyeket a Svájcba menekült rokonok őriztek meg. Különösen értékes darab az a 19. században készült porcelán étkészlet, amelyet Cornelia Sternnek, Anna Frank dédnagymamájának az esküvőjén használtak. **Mirjam Wenzel**, a múzeum igazgatója kijelentette, hogy az intézmény fő célja „a demokratikus eszmék és a tolerancia erősítése". **Sara Soussan**, a kortárs zsidó kultúra kurátora szerint a kiállításon láthatók lesznek Anna Frank életútjának kevéssé ismert részei is. A 21.000 négyzetméterre bővült múzeum öt évig tartó átalakítása mintegy 50 millió euróba került, amit nagyrészt a város önkormányzata fedezett. Az oktatási központként is működő intézményben a legmodernebb technikai eszközök állnak a látogatók rendelkezésére.

Franciaország

A strasbourgi hatóságok vizsgálatot indítottak a **Raphaël Nisand** fiatal zsidó graffitiművészt ért inzultus ügyében, aki a városi tanács megbízásából az utcán egy projekten dolgozott. Munkája közben két ismeretlen személy mellélépett, és rákiabáltak, hogy „Te zsidó vagy, nincs helyed itt". A támadók meglátták, hogy a művész egy olyan inget visel, amelyen különböző országok nevei mellett Izrael is szerepel, és követelték a lecserélését. Nisand később folytatta munkáját. Az egyik támadó azonban visszatért, és a „tilos a zsidóknak" és „kutya" gyalázkodó feliratokat írta a járdára. Raphaël Nisand a raszszista inzultusról tájékoztatta az önkormányzatot, és feljelenést tett a rendőrségen. **Josiane Chevalier**, Bas-Rhin megye prefektusa súlyosan elítélte „a megengedhetetlen tett elkövetőit".

Albánia

Stephen B. Jacobs New Yorkban élő tekintélyes építész nevéhez kötődik a tiranai központi parkban a közelmúltban emelt három hatalmas kőoszlop, amely albán, angol és héber nyelven állít emléket a második világháború idején a zsidók mentésében részt vett albánoknak. Az emlékmű a befogadó lakosság bátorságát örökíti meg. A holokauszttúlélő építész nagyra értékeli, hogy a háború alatt a zsidók száma megnövekedett a muzulmán többségű országban, és az albánok nem adták ki a menekülteket a náciknak. Jacobst, alias Stefan Jakubowiczot ötéves korában Lengyelországból Buchenwaldba deportálták, ahol a táborban működő illegális csoport egy cipészműhelyben helyezte el. A felszabadulás után először Svájcban élt, majd 1948-ban az USA-ba költözött. Ő tervezte a buchenwaldi „kis tábor" 2002-ben átadott emlékművét is.

Románia

A brassói hitközség megállapodott a város vezetésével, hogy helyreállítják az 1924-ben, mór stílusban épült ortodox zsinagógát. Az egyezmény alapján a legszükségesebb munkákat a közösség elvégezteti. **Dan Florian**, a hitközség elnöke kijelentette, hogy együttműködnek a várossal a templom további romlásának megakadályozása érdekében. Az önkormányzat más műemlék épületekhez hasonlóan később átveszi és teljesen felújítatja a zsinagógát. A munkálatok befejezése után a templom idegenforgalmi látványosság lesz. Jelenleg is vallási célokra használják a Baumhorn Lipót budapesti építész által tervezett, 1901-ben átadott és 2001-ben felújított neológ zsinagógát, amely része a város történelmi örökségének.

Az első zsidók a 19. század elején telepedtek le Brassóban, ahol 1877-ben már ortodox és neológ hitközség is működött. 1940-ben hatezer hittestvérünk élt a városban, számuk a háború után átmenetileg megnövekedett. Dél-Erdélyből nem történt deportálás, de a korlátozó intézkedések súlyosan megnehezítették az ott élő zsidók életét. Az elmúlt évtizedek kivándorlási hullámai miatt a közösség megfogyatkozott. Jelenleg 250-300 hittestvérünk él a városban, ahol kóser étterem is üzemel.

Kovács

Németország. Tragikus sorsukat Amszterdamban sem tudták elkerülni.

Románia. Aki kósert akar enni, Brassóba kell annak menni.

Albánia. Emlékmű a zsidók mentésében részt vett albánoknak.

Pandémia és közösségépítés

Miközben február végén, március elején éltük a mindennapi zsidó életünket, olyan hirtelen tört ránk és lett valósággá a Covid-19 járvány veszélye, hogy talán első pillanatban fel sem fogtuk annak igazi hatását a közösségeinkre, de legfőképp az életünkre.

Emlékszem, hogyan néztek az utcán félve a másikra az egymást inkább sietve elkerülni vágyó emberek. Hogyan lett hirtelen mindenki a másik szemében potenciálisan a vírus hordozója, és hogyan váltottak át az addig barátságos, a közös időt együtt eltöltő kapcsolatok teljes elkülönülésre, kizárólag az internet vagy telefon használatára szorítkozva.

A karantén és az azzal járó protokoll pedig teljesen új irányt szabott az addig megszokott mederben folyó életünknek.

Visszagondolva azokra a napokra, számomra nagyon furcsa, de leginkább felfoghatatlan érzés volt, hogy ez valóban megtörténik most itt, velünk. És mi lesz ezután? Hogyan fogjuk megtartani peszách ünnepét, és egyáltalán a szombatot? Mi lesz a zsinagógáinkkal és az oda járó emberekkel? Idősekkel, fiatalokkal, betegekkel, szóval mi lesz: velünk? Csak úgy cikáztak a fejemben a gondolatok. Választ akartam kapni, de válasz nem volt sehol.

Az idő tájt hallottam egy dalt, amit Yitzi Hurwitz írt, a címe Shine a Little Light, magyarul talán így fordítható: Ragyogj egy kis fényt. Arról szól, hogy próbálok mindent megtenni, ami egy zsidó számára fontos, de olyan sötét és hideg van, olyan tehetetlen vagyok. Ezért ragyogj egy kis fényt, mutasd az utat, és vezess minket.

Nagyon találó ez a dal, és pontosan fogalmazza meg a lelki vágyódásunk igazi jelentését.

Így a Covid-19-cel járó karantén bár fizikailag távol tartott bennünket egymástól, lelki síkon azonban új irányokat adott nekünk.

A hét közben elhangzó imádságunk, a tanítások, a péntek este ránk köszöntő szombatfogadás ősi liturgikus dallamai szóródnak szét a megabites hálózaton, megidézve zsinagógáinkat, lelki vágyálmaink archaikus visszhangját sugározva otthonainkba.

Ez a mi válaszunk a Covid-19 világában, hogy mit jelent együtt lenni, és mit jelentünk mi egymás számára.

Szeretném megköszönni Győrnek és Dél-Pestnek, hogy együtt voltunk, hogy együtt vagyunk, és a Mindenhatót kérem, hogy együtt legyünk az elkövetkező, ránk váró időben is.

Totha Péter Joel

IZRAELI SZÍNES

Felszállt Abu-Dzabiba az első közvetlen repülőjárat Izraelből

Felszállt az egyesült arab emírségekbeli Abu-Dzabiba az első közvetlen repülőjárat Izraelből, Tel-Avivból, fedélzetén az amerikai és az izraeli békedelegációval – jelentette a Jediót Ahronót című újság hírportálja, a ynet.

„A jövőt nem a múltnak kell diktálnia. Hiszek benne, hogy lehetséges a béke és a virágzás” – mondta az MTI híradása szerint az amerikai delegációt vezető **Jared Kushner**, **Donald Trump** amerikai elnök veje és közel-keleti főtanácsadója, mielőtt útnak indult az izraeli El Al légitársaság LY971-es járatával, amely áthalad Szaúd-Arábia légterén az ország különleges engedélyével.

„Az első járatra készülünk Izrael és az Egyesült Arab Emírségek között, és reméljük, hogy történelmi út indul ezzel a Közel-Keleten és azon is túl. Imádkoztam, hogy a muszlimok és az arabok lássák ezt a járatot szerte a világban, és ismerjék fel, hogy mindannyian Isten gyermekei vagyunk” – tette hozzá Kushner.

„Célunk, hogy közös munkaprogramot hozzunk létre a kapcsolatok előmozdítására az idegenforgalomban, az innovációban, a tudományban, a technológiában, az egészségügyben és még sok más területen. Ma reggel különleges jelentést kap a »Béke legyen veled« hagyományos áldása” – mondta a tel-avivi Ben Gurion repülőtéren az izraeli delegáció élén álló **Meir Ben-Sabbat**, a nemzetbiztonsági tanács vezetője. Az izraeli küldöttségben fontos tisztviselők utaztak, köztük a miniszterelnöki hivatal megbízott igazgatója, valamint a külügyminisztérium főigazgatója.

A kétnapos látogatáson közös munkacsoportok tárgyaltak különféle témákban a polgári és a gazdasági együttműködésről szóló megállapodások aláírása előtt. A katonai és biztonsági egyezmények megkötését elhalasztották, miután Izraelben belpolitikai tiltakozást keltett az a hír, hogy az emírségek az Izraellel kötendő béke titkos záradékaként F-35-ös harci gépeket vásárolhat az Egyesült Államoktól.

Saj Li Spígelman, az izraeli tudományos és technológiai minisztérium főigazgatója többek közt a műholdak, valamint űrhajósok közös küldetésének lehetőségeiről és a koronavírus-kutatás területén folytatható együttműködésről tárgyalt az emírségekben.

Ez volt az El Al légitársaság első kereskedelmi járata az Egyesült Arab Emírségekbe, és ebből az alkalomból arabul, héberül és angolul a béke szót írták a Boeing 737-es orrára. A háromórás repülőút után a küldöttségeket hivatalos fogadás várta Abu-Dzabiban, a repülőtéren.

Az emírségeket vezető **Kalifa bin Zájid Ál Nahajan** elrendelte az 1972-ben meghirdetett Izrael-ellenes bojkott törlését. Az új rendelet lehetővé teszi az izraeli vállalatok és állampolgárok számára a kereskedelmi kapcsolatokat az emírségekkel, és az emírségek kereskedői is vásárolhatnak ezentúl hivatalosan izraeli termékeket.

Az Izrael és az Egyesült Arab Emírségek közötti teljes körű diplomáciai kapcsolatok létesítésének szándékát augusztus 13-án jelentették be. Az Egyesült Államok közvetítésével létrejött megállapodással az Egyesült Arab Emírségek lett a harmadik arab ország, amely Egyiptom és Jordánia után teljes, aktív diplomáciai kapcsolatokat alakít ki Izraellel.

A bejelentés óta eltelt hetekben szinte azonnal megnyitották a közvetlen telefonvonalakat, melyeken a két ország miniszterei barátságos beszélgetéseket folytattak egymással. Elsősorban a védelem, az orvostudomány, a mezőgazdaság, a turizmus és a technológia terén törekednek együttműködésre a jövőben.

Kushner tóratekercset adott a bahreini királynak

Donald Trump elnök vezető tanácsadója és veje, Jared Kushner tóratekercset adott a bahreini királynak a Bahrein és Izrael közötti történelmi békemegállapodás előtt.

Avi Berkowitz, a Fehér Ház különmegbízottja megosztott egy képet **Kushnerről**, amelyen átadja a királynak a tóratekercset.

A pillanat, amikor Jared Kushner átadja Őfelsége Hamad bin Isza bin Szalmán al-Halífának, a Bahreini Királyság királyának a tóratekercset

egy bahreini zsinagóga számára – írta Berkowitz a Twitteren.

Kushner az újságíróknak nyilatkozva elárulta, hogy **Donald Trump** elnök és a király tavalyi találkozóján a király azt mondta Trumpnak, nagyon büszke arra, hogy a bahreini zsidó közösségnek van egy gyönyörű zsinagógája a fővárosban, Manamában, amelyet a 20. század elején építettek.

Azonban mint kiderült, a zsinagógának nincs kóser tóratekercse.

Miután ezt megtudta, Kushner saját pénzén vásárolt egyet, amit kifejezetten a manamai zsinagóga számára írtak, és egy közelmúltbeli találkozó során átadta a bahreini királynak, elmondva neki, hogy *a király tiszteletére* írták.

Ez egy nagyon szép gesztus volt, különösen annak tudatában, hogy a normalizáció utolsó szakaszában voltunk [Izraellel], és gondolva minden zsidóra, akik a következő hónapokban és években elmennek imádkozni a bahreini zsinagógába – mondta egy vezető bahreini tisztviselő.

ujkelet.live

Az Ábrahám-egyezmény szövege

Izrael külön kétoldalú normalizációs megállapodásokat írt alá az Egyesült Arab Emírségekkel és Bahreinnel. Mindhárom ország aláírt egy háromoldalú dokumentumot is, melyet Ábrahám-egyezménynek neveztek el a világ három fő monoteista vallásának pátriárkája után. Donald Trump amerikai elnök mint tanú látta el kézjegyével.

Ábrahám-egyezmény

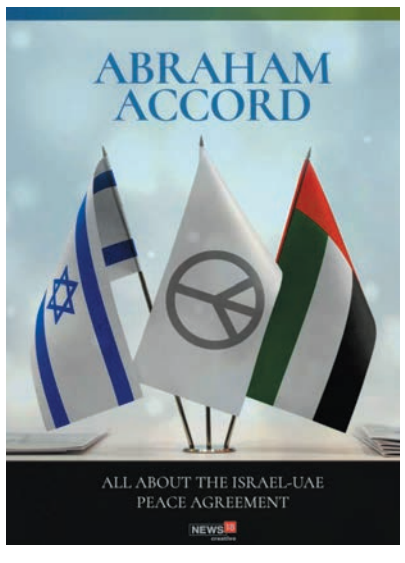

Alulírottként elismerjük a Közel-Keleten és az egész világon a kölcsönös megértésen és együttélésen, valamint az emberi méltóság és szabadság, ezen belül a vallásszabadság tiszteletén alapuló béke fenntartásának és megerősítésének fontosságát.

Ösztönözzük a vallások közötti és a kultúrák közötti párbeszéd promotálására irányuló erőfeszítéseket, hogy előmozdítsuk a béke kultúráját a három ábrahámi vallás és az egész emberiség között.

Hisszük, hogy a kihívások kezelésének legjobb módja az együttműködés és a párbeszéd, és hogy az államok közötti baráti kapcsolatok kialakítása elősegíti a tartós béke érdekeit a Közel-Keleten és az egész világon.

Toleranciára és tiszteletre törekszünk minden ember iránt, hogy ez a világ olyan hely legyen, ahol mindenki méltó és reményteli életet élvezhet, fajától, hitétől vagy etnikumától függetlenül.

Támogatjuk a tudományt, a művészetet, az orvostudományt és a kereskedelmet, hogy inspirálja az emberiséget, maximalizálja az emberi lehetőségeket és közelebb hozza a nemzeteket.

Arra törekszünk, hogy véget vessünk a radikalizálódásnak és a konfliktusoknak, hogy minden gyermek számára jobb jövőt kínáljunk.

A béke, a biztonság és a jólét jövőképét követjük a Közel-Keleten és az egész világon.

Ebben a szellemben üdvözöljük és bátorítóan hatnak ránk az Izrael és régióbeli szomszédai közötti diplomáciai kapcsolatok kiépítésében már elért előrelépések az Ábrahám-egyezmény elvei alapján.

Ösztönzően hatnak ránk a közös érdekeken és egy jobb jövő iránti közös elkötelezettségen alapuló ilyen baráti kapcsolatok megszilárdítására és bővítésére irányuló, folyamatban lévő erőfeszítések.

ujkelet.live

Békemegállapodást kötött Izrael és az Egyesült Arab Emírségek

Donald Trump amerikai elnök közleménye szerint a két ország a következő hetekben diplomáciai megbeszéléseket folytat és kétoldalú megállapodásokat fog aláírni. Izrael pedig felfüggeszti a tervezett ciszjordániai annektálást.

Békemegállapodást kötött Izrael és az Egyesült Arab Emírségek – jelentette be az MTI tudósítása szerint **Donald Trump** amerikai elnök a Twitteren.

Az elnök megfogalmazása szerint az Egyesült Államok két „nagyszerű barátja” között „történelmi békemegállapodás” született, amelynek értelmében

A kép illusztráció

Forrás: iblagh.com

Izrael és az Egyesült Arab Emírségek diplomáciai kapcsolatot létesít egymással. Ezzel Jordánia és Egyiptom után az Egyesült Arab Emírségek a harmadik arab állam, amely diplomáciai kapcsolatot létesít Izraellel.

A közös nyilatkozatot Donald Trump amerikai elnök, **Benjámin Netanjahu** izraeli kormányfő és **Mohamed bin Zájid Ál Nahajan**, az emírségek koronahercege, trónörökös írta alá.

Donald Trump közzétette a teljes nyilatkozatot, amelyből kiderül, hogy az érintett országok a következő hetekben diplomáciai megbeszéléseket folytatnak és kétoldalú megállapodásokat írnak alá. A kapcsolatok normalizálásával egyidejűleg Izrael felfüggeszti a ciszjordániai palesztin területek bekebelezését is.

„A történelmi jelentőségű diplomáciai áttörés elősegíti majd a megbékélést a közel-keleti térségben, és bizonyítéka a merész diplomáciának, a három vezető víziójának és az Egyesült Arab Emírségek és Izrael bátorságának” – szögezték le a közös nyilatkozat aláírói. Hangsúlyozták azt is, hogy „mindhárom ország közös kihívásokkal néz szembe, és ez a mostani történelmi eredmény mindhármójuk javára válik majd”.

A Fehér Ház Ovális Irodájában tartott tájékoztatón az amerikai elnök ismertette a közös nyilatkozatban foglaltakat. Jelen volt **Jared Kushner**, Trump tanácsadója, **Robert O’ Brien** nemzetbiztonsági tanácsadó, **Steve Mnuchin** pénzügyminiszter és **David Friedman**, az Egyesült Államok izraeli nagykövete is.

David Friedman elmondta: a békemegállapodást Ábrahám-egyezménynek nevezték el. Trump nevetve hozzátette: szívesen nevezte volna el Trump-egyezménynek, „de ezt a média nem értette volna meg”.

Jared Kushner kiemelte: a békemegállapodás annak köszönhető, hogy hosszú évtizedek után sikerült újszerű módon megközelíteni a térség problémáit. Ezt Kushner Donald Trump szokványostól eltérő válságkezelési megközelítéseinek tudta be. Kushner szinte szó szerint megismételte a közös közleményben foglaltak egyik kitételét, miszerint a térség stabilitását a diplomáciai erőfeszítések mellett a nagyobb gazdasági integrációval és a szorosabb biztonságpolitikai együttműködéssel lehet elősegíteni.

Kalandozás zsidó szemmel Magyarországon (2.)

E sorozatban olyan magyar településeket mutatunk be, ahova valamiért érdemes ellátogatni zsidó szempontból. Az osztályozás szubjektív, a szerző véleményét tükrözi, a képzeletbeli utazásra régiónként kerül sor.

Kezdjük most délkeleten kalandozásunkat, nézzük, miket érdemes felkeresni a Dél-Alföldön!

A zsidó temetők nem minden leírásban szerepelnek!

10. Gyula: A zsinagóga ma lebontva, átalakítva zeneiskolaként működik. Vallási funkciót 1963-ig töltött be az épület, ekkor vette meg a város.

9. Baja: A helyi zsinagóga 1845-ben épült, sajnálatos módon a második világháború után már nem töltött be vallási funkciót. 1985-ben eladta a hitközség a városnak, jelenleg könyvtár található benne.

8. Szentes: Az 1868–70 között épült zsinagóga 1987-től az önkormányzat tulajdona. 1998-ban felújították az akkor romos épületet. Azóta könyvtár működik benne. Egy imaszobát is kialakítottak, de ez használaton kívül van.

7. Orosháza: 1890-ben épült zsinagógáját 1967-ben eladta a hitközség a városnak, miután a holokauszt után visszatérők jó része elhagyta a települést. Az épületet a rendszerváltásig méregraktárként használták, azóta kulturális központként üzemel.

6. Békéscsaba: A vészkorszak előtt a városban egy ortodox és egy neológ zsinagóga működött. Az 1960-as években a neológot félig lebontották, másik felében szocreál stílusú bútoráruház üzemel a mai napig. Az ortodox eredeti formájában tekinthető meg, azonban raktár- és üzlethelyiségnek ad otthont. A békéscsabai zsidók szerettek volna egy funkcionáló zsinagógát, melyet 2004-ben vehettek át, hivatalosan azonban csak 2008-ban kezdték el használni, ekkor érkeztek meg ugyanis a tóratekercsek.

5. Hódmezővásárhely: A romantikus stílusú zsinagógát a város 1986-ban vásárolta meg a hitközségtől. Ezután államegóvó felújításba kezdtek. A zsinagóga telkének Szeremlei utcai oldalán áll az egykori zsidó iskola épülete, ahol 2004-ben nyílt meg a „Magyar tragédia 1944” című állandó kiállítás, emléket állítva a holokauszt áldozatainak. Ez évben döntött a városvezetés arról is, hogy a zsinagógát helyreállítja.

A bonyhádi neológ zsinagóga

4. Kiskunhalas: Az 1857 és 1860 között épült zsinagóga udvarán sokáig mikve (rituális fürdő), rabbi- és kántorlakás, vágoda, valamint zsidó népiskola működött, a holokauszt után ezek megszűntek. Napjainkban ez az egyetlen funkcionáló zsinagóga Bács-Kiskun megyében.

3. Kecskemét: A (neológ) nagy zsinagógát 1871-ben építették fel, ebben ma a Tudomány és Technika Háza nevű kulturális központ található. Az egykori ortodox zsinagóga az 1920-as évek második felétől 1944-ig működött. Nem túl gyakori módon nem zsinagógának épült: először lóvasútállomásként, majd vendéglőként funkcionált. Ma a Magyar Fotográfiai Múzeum működik benne.

2. Szeged: Magyarország második legnagyobb zsinagógáját 1900 és 1902 között építették. A régi kis zsinagóga is látható ma a Hajnóczy utcában. A Szegedi Zsidó Hitközség égisze alatt Szeretetotthon is működik (már több mint másfél évszázada).

1. Makó: A város ortodox zsinagógája az 1990-es évekre nagyon rossz állapotba került, 1999-ben született döntés a helyreállításáról. Összesen 80 millió forintot fordítottak a felújítására, 2002-ben adták át. A településre zarándokturisták látogatnak el a csodarabbiként emlegetett Vorhand Mózes halálának évfordulóján.

Folytassuk utunkat a Dél-Dunántúlon!

7. Hőgyész: A helyi zsinagóga épülete ma is felkereshető, azonban rendkívül rossz állapotban van. Egy időben raktárként és műhelyként használták. 1881-ben az ortodoxok kiváltak a hitközségből, majd 1886-ban újraegyesültek. Ritka az ilyen történet...

6. Dombóvár: A Kakasdombon található zsinagóga épülete rendkívül rossz állapotban van. 1964 után kétszintessé alakították, és sokáig raktár működött benne. 2008-ban került az önkormányzat tulajdonába az egykori zsinagóga, azt tervezték, hogy felújítják, de ez egyelőre nem valósult meg.

5. Paks: Az atomváros zsinagógáján mindössze egy emléktábla mutatja, hogy egykor az imádkozás házaként működött. Jelenleg könyvtárként funkcionál (1968 óta).

4. Bonyhád: A Tolna megyei városban két egykori zsinagóga épülete is megtekinthető. A régi, a neológ, elég elhanyagolt állapotban van, ennek ellenére kulturális rendezvényeket, kiállításokat szoktak benne rendezni. Az épület melletti téren Dávid-csillag alakú holokauszt-emlékművet helyeztek el 2014-ben betonból és fából. 1924-ben az ortodox közösség saját zsinagógát épített (előtte egy imaházuk volt). A háború után bútorraktár, később használtbútor-kereskedés működött az épületben. Jelenleg kérdéses, hogy milyen célt szolgál.

3. Szekszárd: A helyi zsidó hitközség 1856-ban alakult meg. 1897-ben építették fel a ma is látható zsinagógát, melyet 1960-ig használtak, napjainkban pedig a Művészetek Házának ad otthont. A zsinagóga mellett található téren kőlapokon, alacsonyan elhelyezve, ábécésorrendben olvashatjuk a vészkorszak áldozatainak neveit. Emellett holokauszt-emlékmű is található a zsinagóga épülete előtt.

2. Siófok: A Balaton-parti városban csak nyaranta tartanak imát, az idelátogató zsidó vakációzók miatt adták át a jelenleg működő templomot 1986-ban. (Ez az egyetlen használatban lévő zsinagóga Somogy megyében.) Az első zsinagóga 1870-ben épült fel a településen, de ma már nem találunk az épületre utaló nyomokat.

1. Pécs: Baranya megye székhelyének zsinagógája a közelmúltban ünnepelte felavatásának 150. évfordulóját. A vészkorszak után jelentősen csökkent a közösség létszáma, az épület állapota folyamatosan romlott. Először 1980 és 1983 között végeztek rekonstrukciót a külső részén. A zsinagóga mellett található a Pécsi Zsidó Hitközség épülete, valamint a szintén a hitközséghez tartozó Zsidó Szeretetkórház.

Miklós Dóri

Szabadtéri kiállítással ünnepel a 150 éves győri zsinagóga

A győri zsinagóga fennállásának 150. évfordulója alkalmából szabadtéri kiállítást nyitottak meg a megyeszékhelyen, a tárlat az épület és a győri zsidóság elmúlt másfél évszázadának történelmét mutatja be.

A zsinagógát körbeölelő kerítésen korabeli fotókkal elevenítik fel az 1870. szeptember 15-én szecessziós és historikus stílusban elkészült épületet, írja az MTI.

Dézsi Csaba András (Fidesz-KDNP) polgármester megnyitóbeszédében arra emlékeztetett, hogy a 21. század egyik sötét időszakában csaknem kiirtották a zsidóságot Győrből, de az élni akarás győzedelmeskedett.

Amikor az épület pusztulásra volt ítélve, összefogtak, és megmentették az utókornak – utalt a polgármester arra, hogy 1991-ben megalakult a Győri Zsinagógáért Alapítvány, amelynek célja az volt, hogy pénzt gyűjtsön a felújításra.

Dézsi Csaba András hozzátette, hogy a zsinagóga történelme összefonódik Győr történelmével, és jelképe az összefogásnak, a túlélésnek és a fejlődésnek.

Győr az egyik legfejlettebb városa az országnak, a zsinagóga ma már nem vallási helyszínként, hanem közösségi és kiállítóterként funkcionál, és számos rendezvénynek ad otthont – mondta a polgármester.

Totha Péter Joel rabbi beszédében felidézte a százötven évvel korábbi avatóünnepséget, amelyen a zsinagóga zárókövét helyezték el. Mint mondta, akkoriban körülbelül ötezren voltak a hitközség tagjai, elhurcolásuk után mintegy 150-en tértek vissza. A kivándorlások miatt ma 50-60 közötti a közösség létszáma.

Szlovákia elnöke tisztelgett a holokauszt áldozatai előtt

Mindennap ébernek és figyelmesnek kell lennünk, hogy mielőbb tudatosíthassuk, mit is jelentenek a holokauszt tagadásáról szóló kijelentések és eszmefuttatások, vagy azok, amelyek más emberek és embercsoportok jogait vonják kétségbe – mondta Zuzana Caputová szlovák államfő a holokauszt és a rasszista erőszak áldozatainak napja alkalmából. Az államfő részt vett a pozsonyi zsidó temetőben tartott megemlékezésen, ahol ő is köveket helyezett Alfréd Wetzler sírjára.

Az ún. Zsidó kódexet – azaz a zsidók jogállásáról szóló, 198/1941-es számú kormányrendeletet – 1941. szeptember 9-én adta ki az Első Szlovák Köztársaság (1939–1945) kormánya. Ezért vált szeptember 9-e a holokauszt és a rasszista erőszak áldozatainak emléknapjává Szlovákiában.

Zuzana Caputová szlovák államfő szerint a történelmi események többek között arra figyelmeztetnek bennünket, hogy az antiszemitizmus vagy a lakosság egy csoportjának jogfosztása nem egyik napról a másikra következik be.

„Ez egy fokozatos, lassú propagandatevékenység, téves információk terjesztésének az eredménye, és erre nagyon oda kell figyelnünk. Ezzel ma is szembe kell néznünk, ezért még fontosabb a neveléssel és oktatással kapcsolatos elvárásaink növelése, de az is, hogy felnőttként jobban tudatosítsuk a tényeket. Erre figyelmeztet a múltunk, amely továbbra is velünk él” – hangsúlyozta az államfő. A Zsidó kódex kiadása Caputová szerint „hatalmas történelmi csapás volt”. Rámutatott, hogy Szlovákiából több tízezer zsidót deportáltak koncentrációs táborokba. Ami a toleranciát illeti, szerinte még mindig van mit tanulniuk a szlovákoknak.

„A holokausztra nem csak ezen a napon emlékezünk, sajnos ez az identitásunk részét képezi. Megtiszteltetés, hogy az elnök asszony eljött, és tiszteletét fejezte ki azok iránt, akiknek azért kellett meghalniuk, mert Szlovákiában

Fotó: Csapó Balázs/Kisalföld

zsidóként jöttek a világra” – mondta **Tomás Stern**, a pozsonyi hitközség elnöke. Megjegyezte: a közösségi oldalakon például még ma is találunk olyan kijelentéseket, amelyek kísértetiesen hasonlítanak a második világháború idején kiadott sajtóban megjelent mondatokra.

Hatalmas holokauszt-adatbázis vált elérhetővé

Közel 20 millió, holokauszttal kapcsolatos dokumentumra tudunk mostantól rákeresni egy széles körű digitalizációs összefogásnak köszönhetően, amelynek egyik kezdeményezője Steven Spielberg alapítványa, a Shoah Foundation volt.

A több éve zajló munkálatokat Spielberg alapítványán kívül az ENSZ Arolsen Archives Collection nevű szervezete és a családfakutatásra szakosodott Ancestry nevű cég támogatta. Az új, ingyenesen kereshető adatbázis az ancestry.com oldalán belül Alwaysremember néven érhető el.

Az új közös gyűjteményt létrehozó szervezetek több százmillió dokumentumot tartalmazó adatbázissal rendelkeznek. A most létrejött oldalon könnyen tudunk keresni akár keresztnév, akár vezetéknév, születési idő, születési hely, a fogva tartás helye, a halál időpontja és a rokonok nevei alapján. A dokumentumok a világ minden részéről folyamatosan hozzáférhetők.

A projekt eredetileg az Arolsen Archives ötlete volt, amely az ENSZ által védett és a világ legátfogóbb adatbázisát birtokolja. Csak a nácik áldozatairól több mint 30 millió dokumentumuk van. Az Arolsen Archives először a családfakutató Ancestrynek adott teljes hozzáférést az anyagaihoz. A családfakutató cég ezután egy speciális technológiának köszönhetően több millió nevet és egyéb információt digitalizált az archívumból, írja a The Jewish News.

Az Arolsennek a francia, brit és szovjet fogsági zónákból származó további 9 millió digitális találat került a birtokába. **Floriane Azoulay**, az Arolsen Archives vezetője elmondta, hogy az összefogásnak köszönhetően végre láthatóvá vált ez a hatalmas adattömeg az Alwaysremember oldalon.

Az Ancestry és a Shoah Foundation azt is bejelentette, hogy közel 50.000 zsidó holokauszttúlélő vallomásának tartalomjegyzékét is publikálni fogják ezen az oldalon, amely további 600.000 rokonról tartalmaz információkat.

Az Alwaysremember oldalon található vallomásokat a Shoah Foundation Vizuális Történelmi Archívuma bocsátotta rendelkezésre, amely a világon a legtöbb, összesen 115.000 órányi, videón rögzített vallomást birtokolja. Az archívumot **Steven Spielberg** alapította azzal a céllal, hogy rögzítsék és megőrizzék a túlélőkkel és más szemtanúkkal készült interjúkat. A holokauszt áldozatainak vallomásán kívül az első világháború alatti örmény mészárlás, az 1937-es nanjingi, az 1975–79-es kambodzsai, az 1978–83-as guatemalai és az 1994-es ruandai genocídium vallomásai is megtalálhatók a Shoah Foundation archívumában.

Kibic

A Mazsihisz számára minden körülmények között fontos a zsidó állam békéje

A Mazsihisz számára minden körülmények között fontos a zsidó állam békéje, az ott élő testvéreink biztonsága. Ezért különösen üdvözlendőnek tartjuk, hogy a washingtoni Fehér Házban aláírták az Izrael és az Egyesült Arab Emirátusok, valamint Bahrein közötti békemegállapodásokat.

Ezzel a diplomáciai aktussal a két öböl menti ország – Egyiptom és Jordánia példáját követve – elismerte Izraelt. A legnagyobb honi zsidó felekezetként reményünket fejezzük ki, hogy a most formálódó, új közelkeleti szövetségi rendszerhez a térség más arab országai is csatlakoznak, és ezáltal békésebb hellyé válik a Közel-Kelet.

Mérföldkőnek tekintjük a két arab országgal az Amerikai Egyesült Államok közreműködésének is köszönhetően tető alá hozott megállapodásokat. Minden elismerésünk azoknak, akik ebben a történelmi békekötésben szerepet játszottak. Külön öröm számunkra, hogy a washingtoni aláírási ceremónián a magyar kormány képviseletében jelen volt **Szijjártó Péter** külügyminiszter is.

Heisler András, a Mazsihisz elnöke Szijjártó Péter washingtoni meghívása kapcsán levélben gratulált a miniszternek. Mint fogalmazott: közösségünk örömmel fogadta az Izrael és az Egyesült Arab Emirátusok, valamint Bahrein közötti békemegállapodásokat és a diplomáciai kapcsolatok normalizálását. Heisler András kiemelte: a magyar külügyminiszter egyedüli európai uniós miniszterként vett részt a történelmi aláírási ceremónián, amit úgy értékelt, hogy az „a magyar kormány Izrael melletti következetes külpolitikájának, a nemzetközi szervezetekben történő kiállásának visszaigazolása”.

NAPTÁR

Október 2. péntek	Tisri 14.	Erev szukkajsz	Gyertyagyújtás: 6.03
Október 3. szombat	Tisri 15.	Szukkajsz 1.	Szombat kimenetele: 7.05
Október 4. vasárnap	Tisri 16.	Szukkajsz 2.	
Október 9. péntek	Tisri 21.	Hajsánó rábó	Gyertyagyújtás: 5.49 Erev smini áceresz
Október 10. szombat	Tisri 22.	Smini áceresz MÁZKIR	Szombat kimenetele: 6.51 Erev szimchász tajró
Október 11. vasárnap	Tisri 23.	Szimchász tajró	

Mojzes Ivrat rovata

Szavak nélkül a világ

oly magányos, oly üres. ha nem szól hozzád senki, akkor nincs kihez szólnod. ülsz, és csak nézel magad elé. mert jó dolog a teendő, de csak magadnak, minek? mert egybe vagyunk mi szánva, csak éppen szétdarabolódtunk, és a biztonságosnak szánt kuckónkban magunkra maradtunk.

gyújts tehát egy gyertyát az ablakodba, és hátha más is megteszi. hisz úgy szép a világ, ha minden ablak csillog. aztán fogjátok meg, de óvatosan, a meleg viasz nehogy lecsöppenjen (húzzatok egy papírlapot a kezetek fölé), ballagjatok le az utcára, és lassan összeverődve sétáljátok körbe a környéket. időnként álljatok meg, nézzetek egymás szemébe, hogy lássátok, milyen szép a világ. és szólítsátok is meg egymást.

„a harminckilencből vagyok a harmadikról, tudod, nekem szokott az ablakomban az a nagy kaktusz...” – szólal meg az egyik, „ja, tudom, de mostanában nem látom...” – így a másik, „hát igen, a múltkor szellőztetéskor kiesett...” – mondja az egyik, „nu, ja, vettem észre! majdnem a fejemre esett...” – szól közbe a harmadik, „bocsi...!” – szánakozik az egyik, „azért így is elég kaktuszos a fejed” viccelődik a negyedik, ezen aztán jót nevetnek, és egyre jobban belemelegednek a beszélgetésbe. már beszélgetési alcsoportok alakulnak ki. az egyikben arról, hogy mit is kell csinálni azokkal a gömb alakú kaktuszokkal, amiknek az idő során kezd elrohadni az aljuk, pedig a felső részük még milyen szép („vágd le a tetejét, ültesd el, és meglátod gyökeret ereszt!”). egy másik társaság meg nagy komolyan azt tárgyalja ki, hogy lehet a kaktuszból levest csinálni („mert igenis lehet, nagyon finom, egy kis koliander magot is tegyél hozzá, meg persze répa, krumpli, szóval a szokásos”). aztán persze egynémelyek közt szóba kerül a kaktuszsör is, és mindjárt be is térnek a megfelelő intézmény ajtaján. „ne marháskodj, tényleg kaktuszból?” „na jó, hát nem kaktuszból, csak tesznek bele valamit, amitől olyan jólesően szúrkálja az ember torkát”, hát ezen jót röhögnek, és már megy is a rendelés. aztán persze vannak olyanok is, akik csöndes párokká rendeződve, megfogják egymás kezét, időnként összenéznek, a szavaik is olyan suttogósak, és hát bizony egy-egy odahajlós puszi is felcuppan. utóvégre is nem vagyunk kaktuszból.

mert szép a világ.
és együtt szép a világ.
az egymásnak küldött szavaktól.
az egymáshoz simuló (na ja, időnként meg egymásnak feszülő) szavaktól.
mert még az összekapaszkodó kezek is szavak nélkül magányosak.

szólalj meg hát gyöngymadárkám, mert lassan már azt hiszem, hogy csak a falnak beszélek.
na, nyisd már ki azt az aranyvirágos pampulkádat, oszt mondj már valamit!
nem hallod?
idefigyelj te lány, ne mondjam kétszer!
nu?!

APRÓ-HIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Licites eljárással eladó a Bp. III., Czetz János utcában lévő, 30 m²-es, önálló garázs, 6.000.000 Ft induló-áron. Érdeklődni lehet munkaidőben a 06-30-217-3460 telefonszámon.

Pedikűr-manikűr! Várjuk kedves vendégeinket a Lollo szalonban, a 1085 Bp., Gyulai Pál utca 6. szám alatt. Bejelentkezés: pedikűr, lábápolás: 06-30-210-3271; kézápolás, manikűr, műkörömépítés: 06-30-556-4696.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, névjegykészítés, diplomakötés, könyvnyomtatás a Mammut III. em. 312-es üzletben és a Balogvár u. 1. alatt. Messinger Miklós, www.rcontact.hu, +36-20-934-9523.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@mazsihisz.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos: Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480
OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN: HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.
Szedés, tördelés: WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák: mondAt Kft., www.mondat.hu
Felelős vezető: Nagy László
ISSSN 0133-1353

A „Dob utcai fiúk” emlékeztek

Ez a mostani, szeptemberre szervezett esemény pótolta a Covid-vírus okán áprilisban elhalasztottat. A Rumbach Sebestyén utca 10. számú házzal szemközti úttest szolgált helyszínül – nem véletlenül.

Ahogyan a 2018 tavaszán felavatott tábla szövege is utal rá, Nagy Dolgok Történtek Ott.

Néhány, a Dob utcából már elszármazott fiú elhatározta, hogy míves fekete gránittáblát készíttet a ház falára, ily módon állítva emléket az 1944–45 telén a budapesti nagy gettóba zárt közel hetvenezer magyar zsidó szenvedéseinek. Decemberben-januárban már minimálisra csökkent a vízvételi lehetőség. A közkonyhák csak annak adtak ételt, aki egy liter vizet hozott magával.

Fried Tamás szervezése profinak bizonyult. Az utca egy szakaszát két oldalról rendőrautó zárta le, rendelkezésre állt minden engedély, hangosítás, karosszékek az idős embereknek, s ott voltak az emlékezés kavicsai is. Természetesen meghívót küldött mindazoknak, akiknek mindenképp ott volt a helyük. És az is természetes volt, hogy invitálását elfogadta **Jákov Hadas-Handelsman**, Izrael Állam magyarországi nagykövete, **Heisler András** Mazsihisz-elnök, **Frölich Róbert** és **Verő Tamás** főrabbik, valamint zsinagógák, zsidó szervezetek elnökei, ezenkívül tudtak róla a túlélők, és aki képes volt rá, el is jött.

Az esemény harangszóval vette kezdetét, melyet a Himnusz követett.

Az önkormányzat által fenntartott Erőművház igazgatója, **Juhász Rita** narrátorként köszöntötte a megjelent prominenseket, a közreműködőket és minden jelenlévőt. Egyebek mellett elmondta: A mai megemlékezésünkkel drága nagyszüleinkre, szüleinkre s az ő sorstársaikra gondolunk, s figyelmeztetjük a fiatal nemzedéket, hogy soha többé önkényuralmat, nácizmust, kirekesztést!

Gerendás Péter előadóművész az Ötezer éves kő című gyönyörű dalát játszotta és énekelte. Kevés szem maradt szárazon.

Heisler András elmondta: A mai rendezvény szervezői arra kértek, hogy a beszédek sorát én nyissam meg, mint egy vízcsapot.

Tudjuk, a zsidó nép előtt kettényílt a Vörös-tenger, hogy a szomjhalál biztos percei előtt Mózes fakasztott vizet a sziklából, hogy népe enyhülést nyerjen.

1944 telén a budapesti nagy gettó területén – itt, a Rumbach Sebestyén utcában – a mi vízcsapunk volt Mózes sziklája. Életet adott az éppen csak életben hagyottaknak, reményt a reményt vesztetteknek. Ide jöttek vízért azok a későbbi túlélők is, akiket az emléktábla egyszerűen csak Dob utcai fiúkként említ. Köztünk élnek azok, akiknek személyes emlékeik vannak arról, amire ma együtt emlékezünk.

De sokan vannak, akiknek e történetek homályában telt a gyermekkoruk. Akik a meggyilkolt testvérek emlékei között éltek, szó szerint árnyékok között, olyan bűntudattal, amelyhez nem kapcsolódott tényleges bűn: hogy ők itt vannak, miközben mások már nincsenek. A halott testvérek, meggyilkolt nagyszülők után elnevezett gyerekek tabuktól körülvéve, a fojtó hallgatás vagy az állandó emlékezés légkörében nőttek fel. Ez a második generáció traumája, és ezt a traumát ismerte el Európában hivatalosan talán először a magyar kormány, mikor a Mazsöknek lehetőséget adott a második generációt támogató program elindítására. Becsüljük meg ezt a nemzetközi szinten is rendkívüli eredményt. Igen, én is ezt a korosztályt képviselem, a második generációét, amely nemzedék élete valójában a holokauszt közvetlen utótörténete. A ma 65-75 éves emberek – akik egy szociológus kategorizálása szerint „fiatal öregkorukat” élik – másként viszonyulnak a soá történetéhez, mint akár utódaik.

Felelősséget viselünk azért, hogy legyen, aki a jövőbe viszi az egykor hatalmas közösség emlékét, hogy legyenek magyar zsidók 50, 80 vagy éppen 100 év múlva is. Felelősek vagyunk azért, hogy erős, befogadó, büszke és független zsidó közösséget építsünk – ha kell, megharcoljunk érte.

A világ jövője ismét bizonytalan. A holokausztemlékezetnek az együttérzés kultúráját kell erősítenie, a másokért viselt felelősségét. Ezért kell emlékeznünk. Mert az emlékezet erő és esély. Az emlékezet remény, amelyet óvnunk kell.

A Mazsihisz elnökének gondolatai után Izrael Állam meghatalmazott nagykövete kívánt szólni. Tolmácsa **Debora Tietze** sajtótitkár volt.

Az előtt az utolsóként megmaradt vízforrás előtt állunk, amely annak a 70.000 embernek állt rendelkezésére, akik 1944 decembere és 1945 januárja között a budapesti gettóban kényszerültek élni. Az emlékplakett minden túlzás nélkül azon embertelen körülményekről tanúskodik, amelyeket ezeknek az embereknek azokban az időkben át kellett vészelniük. Ez az emléktábla kissé eltér a többitől, hiszen megmutatja számunkra a túlélés alapvető elemének, a víznek a fontosságát. Úgy hallottam, hogy amikor két évvel ezelőtt felavatták ezt az emlékhelyet, a forrás még látható volt, felfedve számunkra, hogy a mindennapokban milyen elengedhetetlen fontosságú a víz, nem is beszélve a jelenlegi járványhelyzetről, amikor újfent szembesülünk az egészségügyi és higiéniai kérdések fontosságával. Szeretném kifejezni hálámat a Dob utcai fiúknak, akik úgy gondoltak erre a korra, mint a magyar történelem egy fontos szakaszára, amelyről érdemes megemlékezni, és amelyet érdemes megosztani a nyilvánossággal.

Frölich Róbert, a Dohány utcai zsinagóga vallási vezetője egy héber mondattal nyitotta beszédét, amelyet majd szombaton mondunk el zsinagógáinkban: „Ti valamennyien itt álltok.” Ez a zsidóság mottója. Minden nemzet minden tagja ott állt a kő felett. Akik erőszakos halált haltak, ők is ott álltak, és a kérdésre: mit tettetek, milyen bűnt követtetek el, a válasz ennyi volt: zsidóként éltünk. Generációk százai pozitív éntudattal

rendelkeztek. Egészen addig, amíg el nem jött egy kor, amikor zsidókból „nem keresztények, nem magyarok” lettek. Kitaszítottá váltak, és aszerint bántak velük. S nem értették. Magyarok voltunk és zsidók – mondták. Majd a főrabbi Gerendás Péter az Ötezer éves kő számának parafrázisaként hangsúlyozta: az a kő, ami gurult, eltaposni látszott a zsidókat. De a köveket a vízcseppek el képesek mállasztani. 1-1 csepp víz –1-1 ember...

Maradjon ez örök mementó. Ha csak cseppenként is, ez szent küldetésünk, fejezte be előadását.

Ezt követően elhangzott a Kél málé ráchámim ima **Kerekes Béla** főkántor interpretálásában (ő a gettóban szabadult fel csecsemőként 1945. január 18-án).

A programismertető tájékoztatta a megjelenteket: A pandémia árnyékában tartjuk megemlékezésünket. Sajnálatos módon **Niedermüller Péter** polgármester úr karanténban van, s ezért lemondta részvételét.

Ismét Gerendás, ismét egy fájdalmasan gyönyörű dal, a Százéves pályaudvar. A résztvevők megindultan hallgatták.

Következett Verő Tamás, a Frankel Leó úti zsinagóga főrabbija, aki hagyományosan kitűnően fújta különleges, egyedi sófárját.

Felvételről felcsendült a Tum balalajka, majd a jelenlévők sorba álltak, hogy ki-ki letehesse emlékkavicsát a tábla alá.

Köszönet mindazoknak, akik segítségemre voltak cikkem megírásában.

gáljuli

A Fradi vezetőinek látogatása az izraeli nagykövetnél

Jákov Hadas-Handelsman nagykövet a Ferencvárosi Torna Club elnökével, **Kubatov Gáborral** és **Bienerth Gusztáv** igazgatósági taggal találkozott. A beszélgetésen szóba került az FTC legendájának, Tóth Potya Istvánnak a története is. A játékos-edző több száz zsidót mentett meg a vészkorszakban, és az életével fizetett érte.

Megtárgyalták azt is, hogy a magyarok hogyan járultak hozzá a sportvilághoz, különös tekintettel a labdarúgás területére, és kiemelték ebben a hatékony magyar zsidó közreműködést. Ezt egy emlékkiállítás is bemutatja majd, amelyet közösen készítenek elő.

A vendégek felvetették az antiszemitizmus, a rasszizmus és az idegengyűlölet témakörét is, és bemutatták azokat az intézkedéseket, amelyeket ezek megállítására tettek.

Kubatov Gábor, Jákov Hadas-Handelsman és Bienerth Gusztáv

Karol Wojtyla megmentett egy fiatal nőt a haláltól

A 13 éves Edith Zierer 1945 januárjában, miután elhagyta a lengyelországi Czestochowa közelében lévő náci tábort, dermedtre fagyva, az éhezéstől a végsőkig kimerülve feküdt a földön egy állomáson. Készült a halálra. Egy fiatalember odalépett hozzá, és a gondjaiba vette. Egy szeminarista volt: Karol Wojtylának hívták.

Edith Zierer ma is hirdeti személyes történetét, mely szerint **Wojtyla**, a későbbi **Szent II. János Pál** pápa nélkül valószínűleg éhen halt vagy megfagyott volna 1945 januárjában. A nácik által megszállva tartott Lengyelországban, a Czestochowa melletti táborból szabadulva az akkor 13 éves lány haza akart térni Krakkóba, de elhagyta az ereje, a vasútállomáson a földre rogyott.

Találkozás

A hideg gyorsan átjárta, már mozogni sem bírt. Mint mesélte: senki nem nézett rá, noha feltűnő jelenség lehetett, még a láger csíkos egyenruhája volt rajta. Mígnem egy fiatalember odalépett hozzá, és megkérdezte, mi történt vele. A nő elmondta neki, hogy Krakkóba szeretne eljutni, de nincs ereje. Zokogni kezdett, amikor a fiatalember megkérdezte tőle, mi a neve, hiszen jó ideje csak sorszáma volt.

Karol Wojtyla – mert ő a volt a fiatalember – eltűnt, majd forró teával, kenyérrel és sajttal tért vissza a nőhöz. Kis idő múlva megpróbálta felsegíteni, de az eleinte képtelen volt megállni a lábán. Aztán Karol Wojtyla ráadta a saját kabátját, és elvitte egy másik állomásra, ahonnan indult egy állatszállító vonat Krakkóba. A fiatal pap oda is felszállt vele – idézte fel az Aleteia.

Edith Zierer sosem felejtette el a fiatal szeminarista nevét. Amikor 1978. október 16-án megtudta, hogy Karol Wojtylát pápává választották, megdöbbent. Ekkor már Izraelben élt, családja volt, és fogtechnikusként dolgozott.

Látva II. János Pált a televízióban, úgy döntött, levelet ír, hogy megköszönje neki az életét. A pápa is nagyon jól emlékezett arra a fiatal nőre, meg is hívta a Vatikánba. A találkozóra évekkel később, 1998-ban került sor. „A lányom” – mondta az akkor már idősödő pápa. 2000-ben, a Szentatya szentföldi zarándoklatán találkoztak utoljára, de a levélváltást folytatták.

Vasárnap

Szeretnél több izraeli és zsidó filmet nézni?

Próbáld ki ezeket az új streamszolgáltatókat, amelyek kifejezetten zsidó filmekre specializálódtak!

Két új streamingszolgáltató is indult az utóbbi időben, amelyek kifejezetten zsidó és izraeli filmek bemutatására fókuszálnak. A ChaiFlicks és az Izzy nevű oldalakon hatalmas a kínálat ebben a témában, bár a mozik egyelőre csak angol nyelven érhetőek el.

A szolgáltatók nagy előnye, hogy nem kell órákig keresgélni a zsidó témákért, mint például a Netflixen, és rengeteg színvonalas zsidó művészfilmet, rövidfilmet és dokumentumfilmet közölnek.

Az előfizetés nem tér el a többi streamingszolgáltatás árától. Sőt. Mind az Izzy, mind a ChaiFlicks olcsóbb, mint a Netflix, az Amazon Prime vagy az HBO Max – bár az igaz, hogy egyelőre kisebb is a kínálata.

A ChaiFlicks havi 1800 vagy évi 20.000 forintba kerül 14 napos ingyenes próbaidőszakkal. Az Izzyért még ennél is kevesebbet, havi 1500 vagy évi 15.000 forintot kell fizetni, ami néhány mozijegy árának felel meg.

Jó hír azoknak, akik főként a laptopjukon vagy a telefonjukon néznek filmeket, hogy a szolgáltatások kompatibilisek az Apple és az Android eszközökkel.

A ChaiFlicks mögött a Menemsha Films nevű forgalmazó cég áll, amelynek köszönhetően 80 alkotás vetítési jogát kapásból megszerezték. A szolgáltatást hivatalosan augusztusban kezdték meg, 150 címmel.

Az Izzyt eredetileg ősszel akarták indítani, de a járvány miatt előbbre hozták a nyitást. Jelenleg több mint 100 címük van, és minden csütörtökön továbbiakkal frissítik a kínálatot. A streamingszolgáltató tervei között szerepel, hogy saját gyártású programokat, kulturális és beszélgető show-kat is sugározzon.

Kifejezetten szórakoztató műsorból pillanatnyilag keveset találunk a két szolgáltatónál. Ha a kínálatot nézzük, inkább az az érzésünk támadhat, mintha egy zsidó filmfesztiválon lennénk, ami azért, lássuk be, szintén nem rossz perspektíva, különösen járvány idején, amikor nehezebben mozdulunk ki otthonról.

Kr. u.

ÖNINTERJÚ

– Rabbi úr! Maga tréfál! A Krisztus után jelölést követően a kommunizmusban az időszámításunk után következett! Most újra Kr. u. van?

– Tudtam, hogy nem fogja érteni! Ez a Krízismenedzsmentet jelenti. Szó szerint: a Krízismenedzsment ülése után.

– Hja, emlékszem! A rabbik miatt hívták össze, mert ők akarták legalább a jankipperi együttlétet intézni.

– Igen, eltalálta!

– És elintézték?

– Röviden: nem! Bővebben: a rabbikarnak csak a fele (!) jelent meg! A Menedzsment tagjai többen voltak!

– És volt valami érdekes?

– Volt! Elhangzott érvként a pikuách nefes kifejezés, azaz az egészség/élet védelme minden vallási törvényt felülír.

– Melyik rabbi vagy főrabbi említette?

– Egyik sem!

– Micsodaaa?

– A mentőorvos hölgy hivatkozott rá!

– Akkor maradt a magánjankipper?

– Igen, de ez is „járványos” volt!

– Hogyhogy?

– Mivel evés-ivás miatt nem kellett levenni a maszkot!

Kardos Péter

Az első „visszatérő” osztrák állampolgár

A Bécsben 1936-ban született, évtizedek óta Izraelben élő Ben Zion Lapid az első zsidó, aki az osztrák állampolgársági törvény életbe lépését követően visszakapta az állampolgárságát. A 84 éves Ben Zion Lapid – aki hetvenhat évvel ezelőtt az édesanyjával együtt menekült el a nácik által uralt Ausztriából – az ország izraeli nagykövetségén vehette át új útlevelét.

Mint korábban beszámoltunk róla, Ausztriában az összes parlamenti párt támogatásával fogadták el tavaly az állampolgársági törvény módosítását, amelynek értelmében állampolgárságot kaphatnak a náci korszak üldözöttei, a koncentrációs táborok felszabadított foglyai és mindazok, akik a szövetségesek megérkezése után hagyták el Ausztriát 1955-ig bezárólag. A törvénymódosítással – amely most szeptemberben lépett életbe – hatályát veszítette az az 1921-es antiszemita rendelet, miszerint zsidó származásúak az Osztrák–Magyar Monarchia felbomlását követően nem kaphatnak osztrák állampolgárságot. Az új rendelkezés nemcsak az üldözöttekre, hanem a leszármazottaikra is vonatkozik.

Pár nappal a törvénymódosítás életbe lépését követően vehette át az osztrák állampolgárságát igazoló okmányát a 84 éves **Ben Zion Lapid**, aki a Standard című lapnak nyilatkozva azt mondta: állampolgárságát az unokái sürgetésére szerezte vissza. Úgy fogalmazott: élete alkonyán ő már nem törődik vele, hogy milyen állampolgár, de négy gyermekének és nyolc unokájának segítséget jelenthet, hogy az ő révén a leszármazottai osztrák állampolgárok is lesznek. Ha valaha menekülniük kell, vár rájuk egy biztonságos hely, közölte.

Azzal kapcsolatban, hogy most mit érez, a férfi elmondta: olyan, mintha visszatért volna oda, ahonnan valaha elindult, hiszen gyermekként annak idején nem szabad akaratából hagyta el Ausztriát. Hozzátette: természetesen Izrael az otthona, de Ausztriát is a hazájának érzi, beszél németül, és Izraelből folyamatosan követi az osztrák fejleményeket. Ez azért is fontos számára, mert a fivére jelenleg is Ausztriában él.

A WIZO-ról

A WIZO Hungary Egyesület már több esztendeje támogatja a Heves megyei Szihalom község rászorultjait. Idén is meghívást kapott az Egyesület a Falunapra.

Nem érkeztünk üres kézzel. Ruhaneműt, konyhai eszközöket, tartós élelmiszert, tisztálkodószereket vittünk. Ezeket a családsegítő szolgálatnak adtuk át. A családsegítő dolgozói a rászorultságtól függően osztják el az adományainkat.

Ebben az évben két gyermeknek iskolakezdési támogatást adtunk át.

A Falunapot a település polgármestere nyitotta meg. Óvodások és iskolások műsorral kedveskedtek a megjelenteknek. Utána köszöntötték a falu legfiatalabb, augusztusban született polgárait.

A Falunapot és a falut támogatók – közöttük a WIZO Hungary Egyesület – szóltak néhány szót tevékenységükről.

A kora délutáni órákban a résztvevőket ebédre hívta meg a polgármester. Az ételt a polgármester és a képviselő-testület tagjai főzték bográcsban.

Következő találkozásunk a családsegítő szolgálattal novemberben esedékes, amikor Mikulás-csomagokat adunk át a falu óvodásainak.

whe